

Štefan Margita: Byl jsem vychován k rodinné souhře

8 Jak vzdělávat a vychovávat
pro proměnlivé století?

18 Škola hrou
s Optysem

24 Zdravá společnost
vytváří **týmy napříč**
generacemi

age[®]

Přejeme vám krásné jaro plné sluníčka a barev!

Život je nádherný v každém věku

Z obsahu

<p>6 Epistoly: Když navzájem, tak navzájem</p> <p>8 Téma: Jak vzdělávat a vychovávat pro proměnlivé století?</p> <p>11 Anketa</p> <p>12 Rozhovor se Štefanem Margitou:
Štefanova tenorstory</p> <p>18 Reportáž: Škola hrou s Optysem aneb O kreativním partnerství</p> <p>24 Rozhovor s Janou Jebavou: Zdravá společnost vytváří týmy napříč generacemi</p> | <p>30 Váš pohled: S láskou k jazyku</p> <p>32 Rozhovor s Kateřinou Bielenou:
O neobyčejné náctileté</p> <p>36 Rozhovor s Francescou Colombo: Klíčem ke kvalitnímu stáří je prevence</p> <p>40 Zdraví: Jak vlít štěstí do žil</p> <p>42 Povídka na pokračování: Watsonova fatální logika</p> <p>44 Tvoření pro radost: V hlavní roli papír</p> <p>46 Horoskop: Zákony vesmíru fungují: co dáme, to dostaneme</p> |
|---|---|

Novinka!

Distribuuujeme zdarma také na všechny základní a vybrané mateřské školy v ČR!

Vydavatel:

 ANTECOM

ANTECOM s.r.o., Blatenská 2166/7, 148 00 Praha 4
IČ: 2836 2926, produkce@antecom.cz, www.antecom.cz
Tel./fax: +420 272 935 558
Redakční servis: +420 602 313 176

Šéfredaktorka: PhDr. Jana Jenšíková, jednatelka společnosti ANTECOM
Redakce: Mgr. Miloslav Jenšík, PhDr. Věra Vortelová, Mgr. Luboš Y. Koláček,
Ing. Mgr. Daniel Libertin, PhDr. Jozef Gáfrík, CSc.,
Mgr. Veronika Nováčková, Mgr. Aleš Řiháček, MBA
Grafická úprava: Hana Melčová
Produkce: Mgr. Marek Jenšík

Partner:

 OPTYS
VZDY O KROK NAPŘED

OPTYS, spol. s r. o.
U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice
Tel.: +420 553 777 392, e-mail: skola@optys.cz

Tisk a distribuce: OPTYS, spol. s r. o.

Náklad: 8000 kusů

Za obsah inzerce zodpovídá inzerent. Žádné části textu nebo fotografií nesmí být používány, kopírovány nebo jinak šířeny v jakémkoliv formě či jakýmkoliv způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

Foto: archiv E. Haškové

Eliška Hašková Coolidge se narodila v Praze ve významné české bankéřské rodině. V roce 1949 byla nucena emigrovat do USA, kde vystudovala diplomaci na prestižní Georgetown University a zahájila svou kariéru v Bílém domě jako zvláštní asistentka pěti amerických prezidentů. Po roce 1989 se rozhodla vrátit do České republiky a předat své zkušenosti a znalosti naší společnosti. Momentálně se věnuje výuce kurzů etiky a etikety. Působí v Americké obchodní komoře, ve správní radě AIPES, je členkou Faculty Prague Leadership Institute a iniciátorkou projektu ASET (Adopt a School for Ethics in our children and Trust in our society).
<http://www.etickavychova.cz/ops/aset/>

Eliška Hašková Coolidge: Vřele doporučuji myšlenky, které v AGE zaznívají

„Jen osobní rozhodnutí a účast každého člověka nás vyvede z problémů, které nás obklopují. Časopis AGE propaguje ty nejvyšší morální hodnoty, a tím pádem je plný receptů na to, jak každý z nás může ovlivnit budoucnost naší společnosti.“

Důraz na etickou výchovu dětí, kterou tento časopis dlouhodobě ve svých vydáních podporuje, je prvním a nejdůležitějším krokem k budování charakteru naší vlasti. Je úžasné, že od letošního roku bude časopis AGE zdarma zasílán na všechny základní školy v ČR.

Vřele doporučuji myšlenky, příklady a vzkazy, které na stránkách časopisu AGE zaznívají.“

Foto: Monika Navrátilová

Chantal Poullain: AGE je psán srdcem

„Všechno, co děláme srdcem, má smysl a předá lásku světu okolo nás. Tím se řídím v životě i práci, a proto je mi blízký i přístup týmu vydavatelství Antecom při vydávání časopisu AGE. Tento magazín o životě a jeho skutečných hodnotách je psán nejen kvalitním novinářským perem, ale hlavně srdcem. Ukazuje lidem cestu a dává jim naději.“

Za sebe mám největší radost z toho, že se seriózně věnuje tématu mezigenerační spolupráce a cílí i na etickou výchovu dětí, protože děti jsou naše budoucnost. Přejí AGE stále více nadšených čtenářů a těším se na další čísla.“

Chantal Poullain-Polívková je známá filmová a divadelní herečka, která v poslední době také stále častěji koncertuje s pořadem francouzských šansonů po České republice, maluje a sochaří. Je však rovněž zakladatelkou a vůdčí osobností Nadace Archa Chantal (www.archa-chantal.cz), která se zaměřuje na humanizaci dětských zdravotnických zařízení, stála při zrodu projektu Familiata (www.familiata.cz), pomáhá Armádě spásy a podílí se na dalších dobročinných akcích...

0 učitelích

Moje maminka učila bez jednoho roku půl století. Táta byl taky učitel. A dědeček začínal ještě za První republiky podle umístěnky na jednotřídce v Byště u Košic a končil své celoživotní pedagogické poslání jako ředitel gymnázia ve slezském pohraničí. Jen babička se rodinné tradici trochu vymykala, ale i tak pracovala několik let ve školní družině.

Když jsem se naučila chodit, chodila jsem o víkendech do školy jako do školky. S dědečkem. Ve své ředitelně mi uvařil do šálku (!) černý čaj pigi z pytlíku a mohla jsem si do něj dát, kolik kostek cukru jsem chtěla. To bylo něco! Když se nedíval a nechal mě tam chvíli samotnou, sedala jsem si na jeho ředitelskou židli. Procházeli jsme pak spolu dlouhými chodbami gymnázia a kontrolovali školní budovu. Já jsem si při tom prohlížela nástěnky a mapy po stěnách i školní pomůcky. Až na konec chodby do rohu jsem se vždycky bála. Stál tam kostlivec a ve skříni ležela figurína člověka s rozpáraným břichem – pomůcky do biologie.

Pořád jsem se ho na něco vyptávala, „proč“ bylo u mě tehdy hodně frekventované slovo. „A proč škrábeš ty žvýkačky ze schodů, děde?“ „Když je vidím, tak to přece jen tak nepřekročím, ve škole má být pořádek,“ odpovídal dědeček. A pořádek tam také byl. A k tomu zvláštní kouzlo pro mne tenkrát nepoznaného, ale často představovaného světa.

Foto: Marek Jenšík

Nebylo tedy divu, že jsem vždycky chtěla být učitelkou. K velké „radosti“ svého mladšího brášky jsem si nejraději hrála na školu a od určité doby už jsem věděla, i co budu přesně učit. Proto jsem chodila na piano a učila se jazyky.

Čas plynul, a jak už to bývá, osud mě nakonec zavál k jinému povolání. Vím, že mé rozhodnutí jít na novinářinu tenkrát dědečka hodně mrzelo, ale nakonec mě k vlaku vyprovázeli slovy: „Dělej to hlavně nejlíp, jak umíš, a dělej to ráda.“

Učitelství se mi však dál pletlo do cesty. Na vysoké škole jsem byla na praxi – kde jinde než v Učitelských novinách. A tytéž noviny jsme pak dlouho po skončení univerzity v DTP studiu naší firmy pár let externě graficky navrhovali, lámali a redigovali.

Přesto když jsme před dvěma roky připravovali vydávání AGE managementu, na učitele jsem tak trochu zapomněla. K myšlence posílat AGE na všechny školy mě přivedla až loni na podzim maminka. Časopisy s hrdostí rozdávala všem svým známým, samozřejmě většinou učitelům. Reakce na ně byly natolik bezprostřední a pozitivní, že jsme na její popud poslali poslední loňské číslo pilotně na sto náhodně vytipovaných tuzemských škol. A ohlasy na naši předvánoční nadílku daly mojí mamince za pravdu.

Proto je AGE 2014 jiné, než jaké ho dosud znáte. Pochopili jsme totiž, že má-li se něco změnit v mezigenerační spolupráci a účtě k seniorům, musíme k tomu vychovat už naše děti. Je to otázka nastavení životních hodnot. A ty se vytvářejí hlavně na dvou místech – v rodině a ve škole. Vždyť už Jan Ámos Komenský říkal, že „takový je příští věk, jak jsou vychováni příští jeho občané“.

A jak už to u dobré myšlenky bývá, měli jsme štěstí. Získali jsme pro ni stejně nadšeného partnera – společnost OPTYS, a tak náš AGE s její podporou poprvé tiskneme v dvojnásobném nákladu a posíláme také na všechny základní a vybrané mateřské školy v České republice. A budeme naši myšlenku dále rozvíjet.

Přeji vám šťastné dny.

Jana Jenšíková

Jan Vícha, jednatel společnosti OPTYS:
„Věřím, že setkání s vydavateli časopisu AGE nebyla náhoda. Stejně energie se totiž přitahují. Jejich časopis o životních hodnotách a hlavně myšlenka rozšířit ho na všechny naše školy nás přitáhla jako magnet. S radostí jsme se do projektu zapojili a už se těšíme na to, jak ho budeme pomáhat dál rozvíjet. Školy a děti jsou totiž naší srdeční záležitostí.“

EPIŠTOLY

Když navzájem, tak navzájem

Ještě i dnes je kdekdo přesvědčen, že nejlepším způsobem, jak oslovit dítě, je blahosklonné blábolení, notně prošpikované moralistními návodami, kterak se správně chovat a co si o kom a o čem myslet. Ona to byla minela odjakživa, ale v našich časech ten omyl bobtná do přímo obřích rozměrů.

Onehdá mi kdosi poskytl zprávu, o jejíž solidnosti se věru dalo s úspěchem pochybovat. Zeptal jsem se, kde to vzal, a on, že na netu.

Naše děti a vnoučata vyrůstají v epicentru informační exploze. Kolik mají doslova na dosah nejrozličnějších poznatků a údajů! O minulosti, přítomnosti i pravděpodobné budoucnosti Země se dozvídají (či přinejmenším mohou dozvědět) tolik, že jim to rodiče a tím více prarodiče musí jen závidět – a zároveň se o ně tím více bát.

Proč se bát? Čeho? V lavině informací, které se na děti valí především z televize a internetu, se nedá nic moc potlačit ani embargovat. A že se tam lze dobrat nejruznějších překvapení! Onehdá mi kdosi poskytl zprávu, o jejíž solidnosti se věru dalo s úspěchem pochybovat. Zeptal jsem se, kde to vzal, a on, že na netu. Tam se ale najde například také dětské porno nebo chatrně skrývané i nepokryté výrony rasismu nebo neonacismu. Co tam kdo zavěsí, to tam je. Autoři se přitom často pramálo trápí hodnověrností a už vůbec ne morální přijatelností nebo možným dopadem toho či onoho sdělení. A leckterá televize v tom není lepší. Ta nezadržitelná (i když vypnutelná, ale to není řešení) média však skrývají i jiná úskalí; ne tak zřejmá, zdaleka ne tak nebezpečná, ale proto ještě ne zanedbatelná.

Před více než šedesáti lety jsem na gymnáziu jako vyhlášený badatel v mapách a atlasech (tenkrát se ani jinak cestovat nedalo) k velikému pobavení spolužáků při pololetním zkoušení ze zeměpisu koupil kouli jako Brno, protože jsem neměl ponětí o něčem tak osudovém, jako kde je v kteréšpátelené zemi jakási panelárna či co, už ani nevím... Prostě jsem se na to zapomněl mrknout. K vlastní škodě, neboť nepochybně šlo o znalost, kterou jsem pak po celý život bolestně postrádal. Proč to připomínám? Pro příklad a pro výstrahu.

Dnešní zeměpisné nadšence televize třeba během jednoho jediného odpoledne zavede do Grand Canyonu a do rotterdamského přístavu, na atol uprostřed Pacifiku a, vím já, třeba na ropná pole poblíž Baku. To je zajisté znamenitý, nenahraditelný pramen poznání. Jakou autoritu by však mohl mít učitel, který by se za těchto okolností tvrdohlavě snažil o vyučování a zkoušení zeměpisu jako za časů staříckého mocnáře Franze Josefa?

Udržet si u dnešních dětí autoritu, nebo si ji dokonce vydobýt, to vůbec není nic snadného. Škola to může dokázat pouze tehdy, když se v tom za ni (nebo alespoň, proboha,

ne proti ní!) postaví rodiny žáků. Třeba tváří v tvář rok od roku zapeklitějšímu a naléhavějšímu problému, se kterým sama nic nesvede. Právě s ním se ale mohou úspěšně potýkat, když ne všichni, pak jistě mnozí rodiče nebo prarodiče školaček a školáků. Musí si na to ovšem udělat čas. A mnohdy se nadto ještě obrnit svatou trpělivostí.

Oč jde? Děti „národa Jana Ámose Komenského“ čím dál tím více propadají počítačovým hrám a čím dál tím méně – čtou knihy! A žel to platí zejména o dobrých knihách! V téhle věci jsou nástroje školy, třeba jinak osvědčené čtenářské deníky, pramálo účinné.

Co školáci vůbec čtou? Někteří téměř nic, leda komiksy. Kde by na to také brali čas, když mnohdy prosedí celé odpoledne, přinejmenším až do návratu rodičů ze zaměstnání, u televizorů nebo u počítačových her?

Jsou hry a hry, komiksy a komiksy. Některé – obávám se, že spíše mnohé – jsou brutální až hrůza a stupidní až běda. Právě ty jsou však „trendy“. Za užití tohoto módního výrazu, samoznaku stádnosti, se omlouvám všem, kteří jej tak jako já nemají rádi. Sáhл jsem po něm jen proto, abych jím podtrhl odsudek, na který o pár řádků výše navazuje.

Mám vnuka Vojtu, pátáka, který knihy louská napořád, a většinou dobré. Nepochybně i proto, že ho k tomu všichni jeho nejbližší už od té velké chvíle, kdy se naučit číst, soustavně a cílevědomě vedou.

Na tomto místě bych rád citoval Tomáše G. Masaryka z Čapkových Hovorů s TGM:

„A ještě bych řekl: nevychovávají jen rodiče a učitelé děti, navzájem se rodičové a učitelé vychovávají dětmi – víc, než se myslívá. Pozorovat dítě s láskou a zájmem, z toho se dospělý mnohému naučí.“ Pravdivost těch slov mohou posoudit a potvrdit ze svých rodičovských i prarodičovských zkušeností. Je vskutku oboustranně prospěšné, učit se s dětmi navzájem. Tím spíše, že dnešní školáci nám mohou dokořán otevřít dveře do světa jednadvacátého století, na které my leckdy dost zmateně a nesměle klepeme, zatímco oni se uvnitř pohybují s nádhernou samozřejmostí, danou jejich věkem a tím, že jsou v tomto světě právem rodáků doma.

Žádný strach, i tak jim stále máme a ještě dlouho budeme mít co ukázat, objasnit, poradit. A naopak: nestydme se i s jejich pomocí objevovat a poznávat svět našich dnů, ve kterém ponechání sami sobě často tápeme.

Vsadme se, že tak k nim získáme docela slušný respekt. A určitě jim začneme i víc rozumět. Vždyť tahle mezigenerační výměna informací (v případě prarodičů a vnoučat dokonce ob generací) přece není vůbec nic nového pod sluncem. Nové jsou jen kulisy a rekvizity počítačového věku.

Miloslav Jenšík

Foto: Thinkstock a archiv autora

Mgr. Miloslav Jenšík (1936), publicista a spisovatel, vystudoval Filozofickou fakultu a postgraduální kurz Fakulty žurnalistiky UK v Praze. Je autorem řady knih z historie druhé světové války a historie českého sportu. Jeho práce byly oceněny roku 2012 Cenou Egona Ervína Kische a roku 2013 Prémii Miroslava Ivanova, udělovanými Kruhem autorů literatury faktu. A je také novinářsky nejzkušenějším členem redakčního týmu časopisu AGE.

Děti „národa Jana Ámose Komenského“ čím dál tím více propadají počítačovým hrám a čím dál tím méně – čtou knihy!

Jak vzdělávat a vychovávat pro proměnlivé století?

Po pár dnech vzrušené výměny názorů o učitelích bez pedagogické kvalifikace utichla zřejmě opět na dlouho veřejná debata o našem školství. „Ke školství přistupujeme podobně jako ke zvýšené hladině cholesterolu. Momentálně nás netrápí a nic nás nebolí, ale za deset nebo patnáct let může jít o velký problém,“ poznamenal nedávno v rozhovoru na Dvojce Českého rozhlasu bývalý rektor VŠE.

Stále se hovoří o potřebě vzdělanostní společnosti, ale v řadě případů se podle Richarda Hindlse v našem školství „zaměstnávají lidé, kteří nemají ani odpovídající vzdělání, ani odpovídající zkušenosti s výchovou zejména těch nejmenších“. To považuje za velkou chybu, jejíž příčinou je zejména nedostatek finančních prostředků v rezortu. Na nízký příjem si stěžuje skoro každý, ale ve školství pracují lidé, kteří mají v převážné většině vysokoškolské vzdělání, blíží se seniorskému věku nebo do něj již vstoupili, a jejich platy se pohybují na úrovni celostátního průměru. Takoví lidé určitě zůstávají u své profese především proto, že ji vykonávají rádi, a nebrání se ani rozumným reformám ani novým metodám výuky.

„Vůle něco zlepšit i neochota cokoli měnit jde na přič generacemi. V terénu potkávám učitele, kteří odmítají moderní přístupy. Jsou pasivní a namítají, že to již dávno dělají, nebo že to nedává smysl, případně že s našimi neukázněnými dětmi se takové moderní postupy aplikovat nedají. Stejně tak se setkávám s lidmi před důchodem nebo třeba čtyřicátníky, kteří se velmi snaží vymýšlet nové věci a hned je zkoušejí ve výuce. Podobně je tomu u mladé generace. Mezi mými studenty jsou jak stoupenci moderních metod, tak ti, kteří jsou předem proti každé změně a chtějí, aby škola zůstala taková, jakou ji zažili ve svém nedávném dětství. I když by to vlastně bylo totéž, co zažila moje generace v sedmdesátých letech,“ hodnotí situaci na základě četných návštěv českých základních a středních škol Ondřej Hausenblas z Pedagogické fakulty UK.

S koncem roku 2014 by mělo nedobrovolně opustit české školy asi sedm tisíc učitelů, kteří nesplňují zákonnou kvalifikaci. Mnozí z nich jsou učitelé odborných předmětů a jazyků bez pedagogického minima. Nic proti kvalitnímu vzdělání, ale kdo kdy z rodičů a dětí zkoumal, zda má vyučující zkoušky z psychologie a pedagogiky? Vždy je zajímavé především to, zda učitel děti něco skutečně naučí. Zda je dokáže zaujmout, dát jim dobré základy a rozvíjí jejich znalosti i osobnost.

Kdo chodil do školy, ještě nemusí umět učit

V tak často zmiňovaném Finsku učitelé čerpají z nových pedagogických poznatků, které si čerství studenti pedagogických fakult přinášejí do praxe.

„Hlavní problém současného českého školství je asi to, že kantoři nejsou dobře připraveni na to, jakým způsobem by měli učit ponovu. Když k nám přijde absolvent pedagogické fakulty, my starší kantoři čekáme, že s sebou přinese nové, byť zatím jen teoretické znalosti, poznatky a zkušenosti, ale zjistíme, že nový absolvent učí přesně tak, jak ho učili na gymnáziu, které v minulosti navštěvoval. Odpovědi proto hledáme na specializovaných seminářích a kurzech. Ale i na nich většinou zjišťujeme, že demonstrovane nové metody jsou koncipovány formou hry a dají se použít jen v mateřské škole nebo na prvním stupni ZŠ. Pro druhý stupeň a gymnázia se mi zatím nepodařilo vykumat účinnou metodu, která by se dala uplatnit v našich podmínkách. Většinou tedy tápeme a zkoušíme způsoby, jak současné studenty víc zaujmout,“ prohlásila na jedné z veřejných besed absolutní vítězka pátého ročníku soutěže Zlatý Ámos, ředitelka Gymnázia Bučovice Emílie Kostrbová.

Ale kdo pozorně vnímá současný svět v posledních letech, musel si všimnout, jak nebývale rychle a globálně se mění a s ním i nejmladší generace. Nejenže žije ve svobodném světě, ale také v technologicky a sociálně převratné době. Firmy, které chtějí přežít, potřebují zhruba každých pět let nově kvalifikované pracovníky. Na svět, který je nepředvídatelný a po všech stránkách tak proměnlivý, nemůže děti připravovat jen škola. Při občasných diskuzích s některými

Ve školství pracují lidé, kteří mají v převážné většině vysokoškolské vzdělání, blíží se seniorskému věku nebo do něj již vstoupili, a jejich platy se pohybují na úrovni celostátního průměru. Ti zůstávají u své profese především proto, že ji vykonávají rádi, a nebrání se ani rozumným reformám ani novým metodám výuky.

>>

Kdo kdy z rodičů
a dětí zkoumal,
zda má vyučující
zkoušky
z psychologie
a pedagogiky?
Vždy je zajímalo
především to, zda
učitel děti něco
skutečně naučí. Zda
je dokáže zaujmout,
dát jim dobré
základy a rozvíjí
jejich znalosti
i osobnost.

mladými rodiči člověka napadne, že by potřebovali dovzdělat a dovychovat nejprve oni.

Stoupá informovanost, klesá vzdělanost

Za největší problém výuky dětí pro 21. století označil na zmíněné besedě ředitel FZŠ Tábořská v Praze 4 František Prokop stereotypy: „Stereotypy rodičů, kteří do školy chodili, a proto si myslí, že rozumí tomu, jak má být jejich dítě vzděláváno. Stereotypy pedagogů, kteří mají za sebou třeba dvacet let praxe, ale nejsou schopni pochopit současné problémy a potřeby dítěte v proměnlivém světě. Stereotypy při přípravě budoucích učitelů na pedagogických fakultách, kde přetrvává staré pojetí výuky.“

Valná část problémů současného světa má společenský základ, kam patří i vzestup informovanosti, ale pokles vzdělanosti. Stát ve své podpoře školství zatím velmi pokulhává. „Jeho nevýhodou je, že zisky z něj jsou velmi dlouhodobého charakteru, a proto mnoho lidí s dlouhodobou vizí celkem logicky nepřitahují,“ poznamenal ve sborníku Kolapsy a regenerace, cesty civilizací a kultur jeho editor Miroslav Bárta. Proto by měla společnost podpořit ty, kteří individuálně hledají

cesty, na nichž selhává většina společnosti včetně politických elit a státní správy. Měla by podpořit skutečné učitelské osobnosti, kterých je u nás pořád ještě hodně, a neházet jim klacky pod nohy.

Text: Věra Vortelová
Foto: Thinkstock

Podíl učitelů bez pedagogické kvalifikace na celkovém počtu učitelů v daném kraji

	Celkem	Již studující	Předpoklad zahájení studia	Nezahájí studium	Celkový počet učitelů v kraji
Hlavní město Praha	12,9 %	4,9 %	3,1 %	4,9 %	18 479
Středočeský kraj	19,6 %	6,8 %	4,2 %	8,6 %	16 602
Jihočeský kraj	8,3 %	2,4 %	2,4 %	3,5 %	9 014
Plzeňský kraj	10,3 %	3,6 %	2,1 %	4,6 %	7 624
Karlovarský kraj	21,1 %	8,9 %	4,2 %	8,0 %	3 816
Ústecký kraj	16,5 %	6,9 %	3,5 %	6,1 %	11 316
Liberecký kraj	13,7 %	4,5 %	3,5 %	5,7 %	6 040
Královéhradecký kraj	11,6 %	3,9 %	2,3 %	5,4 %	8 082
Pardubický kraj	10,6 %	3,2 %	2,5 %	4,9 %	7 446
Vysočina	9,4 %	2,6 %	2,4 %	4,4 %	7 325
Jihomoravský kraj	8,7 %	3,3 %	1,9 %	3,5 %	15 868
Olomoucký kraj	8,7 %	3,2 %	2,2 %	3,3 %	9 066
Zlínský kraj	8,1 %	2,8 %	1,6 %	3,7 %	8 289
Moravskoslezský kraj	8,3 %	3,3 %	2,0 %	3,0 %	16 871
Česká republika	11,9 %	4,3 %	2,7 %	4,9 %	—

Zeptali jsme se:

Ministr Chládek změkčil výjimkou, která se týká učitelů nad padesát let a s patnáctiletou praxí, aplikaci zákona o povinné pedagogické kvalifikaci pro učitele základních a středních škol. Jak tento krok hodnotíte?

Mgr. Pavel Gregor,
ředitel ZŠ a MŠ Opava-Vávrovice –
příspěvková organizace

„Velmi tento krok vítáme. Máme totiž problém s krátkým úvazkem, o který kvalifikovaní učitelé nemají příliš zájem, protože je za něj malý příjem. Nelze totiž všechny hodiny realizovat v jeden den, a rozložíte-li pěti- až deseti hodinový úvazek do celého týdne, ne každému to vyhovuje. Jde většinou o výchovy, a proto jsme rádi, že je i nadále může učit naše paní vychovatelka. Ale jen do času, protože za dva roky má důchodový věk a nezbude nám nic jiného, než hledat jiné řešení. Nabízí se možnost získat člověka, který by působil při kratších úvazcích na dvou školách, a tím si vlastně kompenzoval příjem. V našem případě jsme ve výhodě, neboť jsme poměrně dostupní městskou hromadnou dopravou. Pokud jde o malotřídní školy v odlehlých částech, budou mít s touto okolností určitě problém.“

Mgr. Eva Vichová,
ředitelka ZŠ Skřipov

„O požadavku na kvalifikaci učitelů už české školství ví deset let, přesto nejsou základní školy a střední školy na tuto situaci připraveny. Myslím si, že problém s nedostatkem kvalifikovaných učitelů je regionální záležitostí a v některých krajích může opravdu způsobit ředitelům, zejména menších škol, velké potíže. My máme tu zkušenost, že v podstatě každý den máme v e-mailu žádosti o práci. Myslím si, že v případě kvalifikace učitelů je třeba rozlišit mezi těmi učiteli, kteří opravdu nemají požadované znalosti a kompetence, a těmi, kteří si je doplnili mimo akreditované instituce. Chystané výjimky by mohly dočasně odvrátit a zmírnit problémy v některých školách.“

Mgr. Jana Jelínková, speciální pedagožka a výchovná poradkyně, ZŠ a MŠ, náměstí Svobody, Praha 6

„I v případě výjimky má však ředitel školy možnost vyměnit učitele, kteří nesplňují kvalifikaci, za ty, kteří ji mají, nebo je zařadit do nižší platové třídy. Tři z pěti kolegyně, jichž se ministerská vyhláška týká, zahájily magisterské studium již loni. Podle mého názoru si pedagogové, jichž se problém týká, mohli během deseti let doplnit kvalifikaci nebo zvážít změnu povolání. Každopádně v souvislosti s kariérním řádem, o němž se také diskutuje již několik let a v dohledné době by mohl vstoupit v platnost, budou nejen předepsané vzdělání, ale i další zvyšování profesní kvalifikace potřebovat všichni učitelé.“

RNDr. Hana Pokorná, ředitelka EKO GYMNÁZIA Praha o.p.s.

„Bylo by třeba říci, zda jde o nekvalifikované učitele všeobecných předmětů, či jde zejména o učitele odborných předmětů, mistry odborného výcviku, rodiče mluvčí ap. Podle mého názoru u mistrů odborného výcviku, ale i učitelů odborných předmětů je velmi důležitá praxe, odborné zkušenosti a vztah k předmětu, nejen teoretická pedagogická příprava. U nich by mělo být jiné posuzování, a tedy i řešení pedagogické kvalifikace než u učitelů všeobecných předmětů. Učitel není povolání, je to poslání a jenom odborná a pedagogická kvalifikace nejsou zárukou kvalitního učitele. Je tedy správné, že pan ministr řeší situaci výjimkou a dává školám prostor pro rozumné řešení. Jsem ráda, že u nás na gymnáziu jsou všichni učitelé nejen kvalifikováni, ale učí rádi a záleží jim na studentech i škole.“

Anketu připravily Jana Jenšíková
a Věra Vortelová

Foto: archivy dotázaných a Marek Jenšík

Štefanova **tenor**story

Nebudu
měnit velká
jeviště za
menší, velkou
sólovou šatnu
za malou.

Štefan Margita rád dělá rychlá rozhodnutí, ale jsou promyšlená. Přijímá pozitivní i negativní zkušenosti a pokaždé se z nich dokáže poučit. Ovšem v poslední době po velkých změnách nebaží – rodina, životní styl, profesní projekty, všechno prý je, jak má být.

V posledních měsících se hodně mluví o tvém novém cédéčku, o Melancholii. Jde o projekt, který je „crossover“, napříč hudebními žánry, představuje špičkového operního zpěváka v polohách, kde by jej běžný posluchač nečekal. I když, kdysi dávno jsi dostal nabídku na Jeana Valjeana z Bídníků...

Kromě písňového projektu jsem se nikdy netažil záměrem natočit šansonovou desku, miluju muzikály. Skutečně jsem dostal nabídku zpívat v Bídnících, ale musel jsem roli tehdy především

z časových důvodů odmítnout. Navíc střídat operní zpěv s muzikálem nedělá hlasu dobře... Skočit oběma nohama do jiného žánru bývá často omyl, každý si má držet svou specializaci. Nádherná píseň Jeana Valjeana Otče náš se ocitla ve výběru právě na Melancholii.

V posledních sezonách jsem se dost upracoval a cítil jsem, že potřebuju obrat – něco jiného, než jsem dosud dělal. Zároveň jsem si uvědomil, že už uběhlo deset let, kdy jsem naposled natočil

sólový projekt, a dostal jsem na něj chuť. Během loňského dvouměsíčního hostování v Metropolitanu v New Yorku jsem se dostal do tamního shopu a viděl jsem, že tam nabízejí desky velkých operních hvězd. Ty se ovšem dostávají do pozornosti publika jinak, v odlišném hudebním žánru. Najednou jsem věděl, co chci, ale taková nabídka se neobjevuje často.

Skvělá dramaturgie desky, velké hvězdy po tvém boku, to všechno jistě projektu prospělo.

Desku pro Supraphon vymyslel Jan Adam, agent Karla Gotta: měl nejen geniální nápad a nabídl mi k „jinému“ projektu moderní a čisté aranžmá. O ně se postaral syn skladatele Vítězslava Hádl, Dan. Vznikla deska s prvotřídními partnery – zpěváky i muzikanty. Těšil jsem se nejen na samotné natáčení, ale i na dotáčky. Do samého finále cédéčka se dá udělat to, co v operě na scéně nejde. Mohl jsem se k nějakému místu vrátit a zazpívat líp.

Po mém boku se kromě Hanky z dámských celebrit objevily také Lucie Bílá, Eva Urbanová, Marta Kubišová. V jedné skladbě se mnou zpívají Karel Gott a Daniel Hůlka. Všechno, co uzrávalo jako vize v mé hlavě, dostávalo dost rychle kontury také v realitě. Cédéčko vzniklo během rekordních deseti dnů, během léta 2013. Počáteční náklad Supraphonu zmizel velmi rychle, deska se stala vyhledávaným vánočním dárkem. Začátkem letošního roku mi k mému údivu ze Supraphonu oznámili, že za prodej získávám platinovou desku. Předávala se v Praze letos v únoru, a jako by se konečně začala v praxi prosazovat moje dávná koncepce – hostování v cizině kombinované s jedním blýsknutím se doma – na koncertě nebo turné, to vše proložené deskou.

Po skoro patnácti letech se letos vracíš s jiným vydavatelem ke své literární biografii Bez omezení. Těšíš se na ni?

V době, kdy jsem natáčel desku, už leželo v nakladatelství připravené druhé, podstatně rozšířené vydání mé monografie, poprvé se objevila v roce 2001. Během natáčení nových kapitol jsem si uvědomil, jak zlomovým obdobím byl začátek nového tisíciletí. Moje hlavní kariéra začala právě po roce 2001. Jednalo se o první části „symfonie“ – byl jsem tehdy známý především v Evropě. Už jsem sice předzpíval v Metropolitanu, ale k premiéře v New Yorku bylo ještě hodně daleko. A v Praze? Tam jsem byl prezentovaný především jako manžel Hany Zagorové. Přiznávám, lichotilo mi to.

Profesně jsem v posledních více než deseti sezónách dospíval jako tenor do charakterních dramatických rolí, dozrával čas na Logeho ve Zlatu Rýna Richarda Wagnera. Na roli, kterou mi kdysi předpověděl dr. Pavel Eckstein ze Státní opery. Postupně přicházely další příležitosti, La Scala, Houston, Madrid, Dallas a konečně i Metropolitan opera. Výš už zpěvák v operě nemůže. A co se změnilo v našem vztahu s Hankou v té době? Co se týče partnerství, označil bych naši dnešní situaci za vyrovnanější. I když se pohybujeme ve stejné oblasti showbyznysu – kariéra Hanky a moje se podivuhodně doplňují, „hrají“ spolu. A manželství po dvaceti letech? Jsme dnes dvojice, která bez sebe nemůže existovat.

Kdy podle tebe nastává čas na monografii?

Podle mého názoru má knížka memoárů smysl, pokud vychází v době, když je člověk na výsluní. Já jsem takovou situaci využil a využívám znovu. Kdybych čekal na okamžik, až budu sám se sebou úplně spokojený, asi bych nikdy nic nepsal. Stoprocentní spokojenost podle mne neexistuje.

Do samého finále cédéčka se dá udělat to, co v operě na scéně nejde. Mohl jsem se k nějakému místu vrátit a zazpívat líp.

< Křest cédéčka v Aureole (zprava: Hana Zagorová, Štefan Margita, Eva Urbanová a Jan Adam)

Manželství po dvaceti letech? Jsme dnes dvojice, která bez sebe nemůže existovat.

Operní sezony se plánují hodně dopředu. I když jsi přítel věci „bez omezení“, jak můžeš vědět, že svým závazkům dostojíš?

Podepíšu smlouvu, to ano, ale sám umím dobře a bez pardonu posoudit stav svého hlasu. Nezpíval bych, kdybych nebyl v kondici. Už umím odříct představení nebo roli, která mi nesedí. Moje plánované závazky sahají až do roku 2019, ale hlasivkám při vši ukázněnosti nevelím.

Pokud ovšem už na hostování jedu a zpívám, jsou podmínky na případné odstoupení skoro nemožné. Až nemilosrdné pro nejrůznější privátní zvraty v životě... V Evropě by se jistě alternace našla, ale když jsem nedávno byl v Sao Paulu a Hance po úrazu hrozila operace, nemohl jsem za ní odjet. V tomhle ohledu je moje práce riziková a poměrně nelítostná. Stejně tak, jako jsem chtěl odjet do Košic, když jsem se dozvěděl, že můj otec se ocitl na konci své cesty.

Máš už sestavené svoje „desatero“ platné pro tenora?

Tou nejpodstatnější zásadou je nejít nikdy nad své možnosti! Nezajímá mne příliš to, co se v krku při tvorbě tónu děje. Rozhodující totiž je, co z něj „vyleze“. Mojí pěveckou vizitkou zůstává, pokud po těžkém představení, třeba za dva dny, mohu zpívat znovu s plným nasazením. V měsíci zpívám nanejvýš osm představení, limit, přes který nejdu. Celý život také dodržuji, že v červenci a srpnu vůbec nezpívám, můj hlas potřebuje dovolenou. Ne, nejsem bez omezení...

„Začínáme končit“ se jmenuje umělecké turné, které chystáš s mezzosopranistkou Dagmar Peckovou.

Ano, chystáme se spolu „končit“, naše turné, naplánované od května 2014, získává teprve jas-

né kontury. Ale co již vím, že začínáme v mých rodných Košicích. A poté, co jsem o koncertech informoval v jednom televizním pořadu, se lidé ozývají a chtějí lístky. Koncert nám oběma poskytne vlastní prostor na prezentaci a spolu se na pódiu sejdem i v několika slavných duetech.

Co tě ještě čeká v roce 2014?

Rok odstartoval dobře, převzal jsem platinovou desku, brzy po příletu z Houstonu mi koncem dubna Dagmar Pecková a Hanka společně pokřtí knížku *Bez omezení*. V květnu jsem na turné, pojedu také do Amsterdamu, do Berlína. Jedna „štace“ je mi na našich cestách nanejvýš milá, a to španělská Malaga, už několik let místo našeho odpočinku. Tam jen relaxuju a nezazpívám ani „hoří“!

Brali jste se s Hankou v roce 1992. Cítíš někdy ten rozdíl skoro deseti let mezi vámi?

Hodně lidí tvrdí, že jsme se k sobě „sklonili“, jako by nám věk jednomu přidal a druhému ubral. Při vstupu do společného života jsme si některé věci stanovili, třeba to, že se nikdy nebudeme bavit o věku. Kdyby to bylo s datem narození opačné, potom by se mladší žena přizpůsobovala staršímu muži. Ale v našem případě je podle mne všechno v pořádku. Podle mého názoru se s Hankou k sobě v každém ohledu chováme velmi taktně a s respektem, to je pro partnerství prioritní.

Vracím se domů vždycky rád, a pokud jsem v zahraničí, Hanka překonala svůj „ostych“ k technologii a zaměnila telefon (s astronomickými účty za volání) za skype. Každému bych přál podobnou pohodu a jistotu. Oba prožíváme roky obtěžkané zajímavými událostmi – můj diář má termíny dlouho dopředu stanovené, umožňují nám společné plány a těšení se na ně.

„Poptávku“ po svém jménu na plakátech koncertů si Hanka sama „reguluje“ tak, aby nám zbýval společný čas. Užívá si svou „druhou kariéru“, a přitom až na výjimky na žádné z mých premiér nechybí. Chce být součástí mého úspěchu. Příběh naší velké lásky pokračuje. A síla našeho vztahu také!

I po mně lidé často chtějí nějaké podrobnosti z vašeho osobního života. Můžeš něco „pustit“?

Už dobře vím, jaká Hanka je. Mimo jiné velmi statečná. I v situaci po úrazu na podzim 2013, kdy jí zjistili mnohočetnou zlomeninu, zůstala v řešení věčná a ohleduplná zároveň. Zavolala mi, ale až po představení, nechtěla ohrozit můj výkon. Když jsem se konečně vrátil z jihoamerického Sao Paula, vítala mě ve dveřích s rukou v ortéze, pobledlá, unavená. Rehabilitovala den-

ně až do bolesti. Po nešťastném pádu musela zrušit kompletně celý program a měli jsme pár týdnů do tolik milovaných Vánoc. Ozdobil jsem stromeček, přijela maminka z Košic, aby pomáhala, ale těsně před svátky obě dvě nastydly, já vařil a odchyťoval poznámky na nákupní lístek. Měli jsme sice rybu i dárky, ale hned po Štědrém dnu jsem ozdoby sundal. Takové Vánoce si už nikdy nepřeju!

Ve španělské Malaze byli mezi prvními hosty tví rodiče.

Ještě před pár lety oba, i s tatínkem, přijížděli na moji další premiéru, rozjeli se kamkoliv. Rádi chodili na všechny naše koncerty a představení. Dnes už máminy recenze nemusí být podobně rezolutní jako v mých začátcích, kdy mi po jedné z prvních premiér v roli Ernesta v šatně řekla:

Štefan Margita, operní pěvec

Narodil se začátkem srpna 1956 v Košicích. Zvítězil v několika pěveckých soutěžích (např. soutěž Pražského jara) a byl pozván do Vídeňské národní opery. V osmdesátých letech zpíval v angažmá v Národním divadle v Praze. Startem pro nejlepší kamenná divadla v Evropě se pro něj staly role Kudrjáše a Laca v Janáčkových operách. V roce 1997 předzpíval s úspěchem v Metropolitní opeře v New Yorku – vystoupil zde poprvé v roce 2008. Dnes se sem vrací téměř každou sezonu. Úspěšná inscenace dalšího z Janáčkových děl, opery Z mrtvého domu (role Filky Morozova alias Luky Kuzmiče), získala cenu prestižního Opernwelt jako Nejlepší inscenace roku (2007). Štefan Margita cestuje po celé zeměkouli, dnes už by byl určitě kratší výčet zemí, kde nezpíval, než těch, kde vystoupil. Patří do silně obsazované špičky světových tenoristů, spolupracuje s prvotřídními dirigenty a režiséry, jeho partnery a partnerkami na jevišti jsou skutečné hvězdy operního nebe. Pravidelně se zúčastňuje charitativních projektů, pokud je ovšem cíl finančních toků zcela průhledný a přínosný.

< Hana Zagorová se Štefanem Margitou před Metropolitní operou v New Yorku

> Štefan Margita s Michaelou Zindelovou
„Dřív, než jsem vůbec začal přemýšlet o pokračování své monografie, věděl jsem, že ji budu znovu dělat s Míšou. Potřebuji, aby na lidi kolem mne bylo spolehnutí, známe se dlouho a máme stejný vztah k humoru,“ říká Štefan Margita.

Milovaná maminka Edit.
Je jí, nebo není přes devadesát?
V

„Synu, pokud chceš takhle dál zpívat, raději se sbal a vypadni!“ Čekal jsem tehdy slova podpory, ale přišly naopak „facky“.

Jsi, jak se říká, hodný syn.

Hodný syn? Nejen já, ale i oba mí bratři jsou takoví. Byli jsme k soudržnosti a rodinné souhře vychováni. Mne například udivuje, pokud si někde členové rodiny volají jen jednou za pár měsíců, my spolu mluvíme denně. Před dvěma roky jsme oslavili – celý klan pohromadě – máminy narozeniny. Ona se stále drží, chce být u všeho důležitého, pečlivě se obléká a upravuje. Je kdykoliv ochotná každému z nás pomoci.

Zní to trochu jako z čítanky...

Naše rodina není „ukázková“, prostě jen v praxi dokazujeme potřebu mezigenerační láskyplnosti. Když se Editka objeví v Praze, můj synovec a neteř, kteří tu žijí, se okamžitě ohlašují, že se přijdou podívat na babičku. Nikomu nepřipadá zatěžko ji třeba doprovodit domů do Košic.

Jistě se tě novináři v rozhovorech ptají, zda sis splnil své profesní sny.

Své sny jsem stáhnul skoro všechny na zem, a pokud půjdu do „finále“, rád bych si ještě zazpíval velmi obtížnou roli v opeře Richarda Strausse Salome, krále Heroda. Po mnoha sezonách u divadla vím, co opravdu nechci – aby mě lidé na jevišti litovali. Každé vystoupení, kde jsou vedle mne samozřejmě i stárnoucí kolegové, přináší konfrontaci a také obrovské ponaučení. Slibuju si vždycky, že nebudu stát na jevišti, kdybych se měl trápit. Nebudu měnit velká jeviště za menší, velkou sólovou šatnu za malou. Neumím a nebudu dělat kroky dozadu. Možná i proto ke všemu, co s mým zpěvem souvisí, dnes přistupuji s nelitostnou sebekritičností. Člověk samozřejmě musí počítat s tím, že když ve stáří půjde na jeviště, najde se v publiku část pamětníků, co tě znali v zenitu slávy, ale jiná generace tě prostě „vybučí“. Je nutné odejít v pravou chvíli. Věřím, že takovou věc jednou dokážu.

A co dál, život tím neskončí...

Až jednou přestanu zpívat, budu se zřejmě věnovat manažerské práci. Chtěl bych pomáhat talentovaným mladým zpěvákům, aby se dostali ven. Starat se o ně tak, jako o mě pečuje moje umělecká agentura Caecilia ve švýcarském Curychu. To by mě bavilo. První knížka Bez omezení, myslím si, vyšla spíš jako story manžela Hany Zagorové, stával jsem se známým. Druhá vychází, když se moje kariéra pohnula významně dopředu. Jedná se o moje průběžné inventury. Ale já své příznivce neopouštím, chystám se ještě na závěrečný opus, inventuru, až jednou kariéru skutečně pověsím na hřebík. Jedno už ale vím určitě: žádná z mých „tenorstory“ by nebyla úplná bez mé milované ženy Hanky.

Text: Michaela Zindelová
Foto: archiv Štefana Margity

NADACE ARCHA CHANTAL

POMÁHÁME DĚTEM

ZVLÁDAT NÁROČNÝ POBYT V NEMOCNICÍCH

číslo bankovního účtu: **27-9427940297/0100**

www.archa-chantal.cz

*POMÁHÁME
LIDEM ŽÍT*

Již 19 let.

Nadace
EURONISA

www.euronisa.cz

OPTYS, spol. s r. o.

Jedna z největších polygrafických firem v ČR a současně jedna z mála v českých rukou. Byla založena v roce 1992 privatizací výrobního provozu opavského závodu Moravských tiskařských závodů Olomouc. Klasickou tiskařskou produkci brzy obohatila o výrobu speciálních tiskopisů (nekonečných formulářů, rychle oddělitelných sad, samopropisovacích bloků apod.). Od roku 2009 se zaměřuje i na výrobu cenin a speciálních dokumentů s vysokým stupněm ochrany. Má tři expediční sklady a osm kamenných prodejen po celé ČR, je největším mailingovým podavatelem České pošty na Moravě. Kreativní výtvarný program a program pro školy je v Optysu hýčká, ačkoli tvoří jen nepatrné procento z celkového objemu výroby.

Foto: Marek Jeníšek

Škola hrou s Optysem

aneb 0 kreativním partnerství

Když jsme vešli do moderní vstupní haly společnosti Optys v Dolních Životicích, nemohli jsme je minout: paní učitelku s dětmi na obrovském podstavci, vše z odpadového papíru. Originální výzdoba – vždyť jsme v polygrafické firmě. Takové bylo naše první setkání s Optysem. To, že jsou školy vlastně jeho srdeční záležitost, jsme se dozvěděli až o pár měsíců později.

Foto: Marek Jenšík

ZŠ Šrámkova Opava

Je půvabnou školou uprostřed jednoho opavského sídliště, která vás na první pohled upoutá nádhernou zahradou, založenou vloni přímo dětmi pod vedením paní učitelky Jany Hopjanové Chráskové, vlastním hřištěm a neuvěřitelně profesionální výtvarnou výzdobou. V současné době má 350 žáků a 29 učitelů a jako jediná v Opavě provozuje přípravnou třídu. Škola i její žáci se pyšní mnoha oceněními a tituly. Patří mj. mezi dvacet Světových škol v ČR a úspěšně se blíží k získání titulu Škola pro demokracii.

< Tým tvůrkyň první plastiky pro Optys v čele s učitelkou Janou Hopjanovou Chráskovou (zcela vlevo)

Tady už máme dílo i s jeho autory: dnešní sedmačky a osmačky s paní učitelkou Janou Hopjanovou Chráskovou z opavské Základní školy Šrámkova. „Nápad prezentovat práce dětí na tomto místě vznikl přímo v Optysu, se kterým naše škola již delší dobu úzce spolupracuje. Konkrétně s ním přišel jeho ředitel Jan Vícha.

Dívky pracovaly na plastice vloni v hodinách výtvarné výchovy s velkou chutí po dobu čtyř měsíců a nazvaly ji Děti poznávají svět. Vytvořit právě děti s paní učitelkou s nejrůznějšími symboly vzdělávání, přírody a sportu byl jejich nápad.

Plastika svou výškou přes dva metry překonala dosavadní práce, a dívky jsou proto na ni hrdé,“ prozrazuje oblíbená učitelka výtvarné výchovy, pod jejímž vedením získali žáci ze ZŠ Šrámkova nejedno ocenění.

V poslední době to byla například medaile Lidická růže pro žákyni Barboru Macháčkovou ve 41. ročníku mezinárodní výtvarné soutěže Lidice 2013 nebo nedávna zvláštní cena poroty pro kategorii žáků do 15 let pro Karolínu Pindurovou a Barboru Macháčkovou ve výtvarné soutěži mezinárodního projektu Mene Tekel.

Jarmila Straková,
učitelka ZŠ Šrámkova
v Opavě:

„Za téměř čtyři desítky let, co pracuji ve školství, zůstávají hodnoty, které tvoříme, stále stejné. Rozdíl je snad v tom, že dřív měl učitel autoritu jaksi samozřejmě, a to u dětí i rodičů. Dnes si ji musí tvrdě vydobýt, protože děti mají s autoritami problém a učitele berou spíš jako kamaráda a rovnocenného partnera.“

Jak Optys ke školám přišel

Před více než dvaceti lety, v roce 1992, začínal Optys jako čistě polygrafická firma a s hrdostí se hlásil k tiskařské tradici, která má v Opavě kořeny už v 18. století. Klasickou tiskařinu brzy doplnil o speciální tiskopisy a pár let nato i o ceniny a chráněné dokumenty. Jednoho ze společníků to však táhlo k výtvarnému programu a doslova se pro něj nadchl. A tak před patnácti lety vznikla první prodejna výtvarných potřeb na opavské Masarykově třídě, aby ji následovaly další v různých regionech Moravy i Čech.

„Naším krédem bylo nabídnout dětem i jejich rodičům a učitelům zajímavou společnou tvůr-

čí činnost, motivovat v nich výtvarné citění, tak trochu je alespoň na chvíli odehnat od televize a počítačů,“ říká jeden ze zakladatelů Optysu a jeho současný jednatel Jan Vícha. „Sami jsme měli doma a ve svém okolí děti, a tak jsme vycházeli z vlastních zkušeností a sbírali jsme další. Cíleně jsme zamířili na školy, abychom se zeptali, co potřebují. Že když jsme ta tiskárna, můžeme jim něco užitečného vytisknout.“

Jak vznikly první pomůcky

Na školy tenkrát zamířila Anna Majewská, která měla otevírání nových prodejen v Optysu na starosti. Logicky šla nejprve na tu, na kterou

Foto: Marek Jenšík

> Z výtvarných prací dětí
ZŠ Šrámkova Opava

chodily její děti, za paní učitelkou, již měly ony i rodiče rádi – na opavskou ZŠ Šrámkova za Jarmilou Strakovou. A tak vzniklo partnerství s první školou, k níž se přidaly další.

„Nápadů bylo hodně, ale školy si stěžovaly, že to nemá kdo vyrobit. Učitelky některé pomůcky tvořily doma ve svém volnu, a tak uvítaly, že budou vypadat profesionálněji a že si je budou moci výhodně koupit. Nešlo nám o to na produktech pro školy převratně vydělávat, vždycky jsme je brali jako doplňkový program, který vytváří naše image a máme ho rádi.“

Věděli jsme, že drahých pomůcek je na trhu hodně, proto jsme se snažili přijít s dostupným a nápaditým řešením, které by splnilo to hlavní – pomoci žákům i učitelům a zpříjemnit výuku něčím netradičním,“ říká Anna Majewská, která je dnes v Optysu obchodní ředitelkou pro region Morava, a ukazuje některé produkty: výuková pexesa, mapy do dějepisu s časovými linkami panovníků nebo architektonických slohů či samolepicí rozvrh hodin. Ten byl ve své době hitem, neboť se v něm okénka dala přelepovat a měnit. To všechno podle ní vznikalo ve velmi úzké spolupráci s učiteli, přímo na míru, v některých případech učitelé pomůcku například ilustrovali nebo opatřili textem.

Jak děti zapomenou na konec hodiny

„Snadno a rády. Když čarujeme se skřítky a hráme si na obchod, ani se jim nechce přestat,“ vysvětluje Jarmila Straková, která pracuje ve školství už 38 let a z toho osmnáct jako učitelka prvního stupně na ZŠ Šrámkova. „Děti to berou jako odměnu, ne jako výuku,“ dodává s tím, že Hru na obchod, již spolu s dalšími kolegy-pedagogy testovala, často využívá jako velmi účinnou motivaci.

Tato užitečná a nápaditá novinka z dílny Optysu přišla na trh letos po ročním testování na třech školách. Kromě ZŠ Šrámkova se do něj zapojily také ZŠ a MŠ Opava-Vávrovice a ZŠ Skřipov. Od prvního nápadu zpříjemnit dětem a učitelům výuku finanční gramotnosti na prvním stupni ZŠ, která je od letošního školního roku povinná, doznamenala na přání kantorů několika změn, než získala současnou podobu. A jak říká Anna Majewská, v Optysu jsou připraveni ji dále rozvíjet, doplňovat o další moduly a reagovat na konkrétní zkušenosti učitelů.

„Hra má samozřejmě největší využití v matematice, kdy se děti učí jakoby mimochodem základní matematické operace, tvary a čísla a zároveň získávají povědomí o financích, protože pracují s dětskými penězi. Vyzkoušela jsem, že hru mohou použít při výuce abecedy nebo při tvorbě vět, ale i v prvouce například při výuce zdravé výživy. Výborně na ni reagují dyslektici a dysgrafici, protože mají něco konkrétního v ruce, mohou s papírovými dětskými penízky lépe pracovat. Díky společné hře se děti učí také komunikaci nebo týmové práci, její záběr je ohromný,“ vypočítává Jarmila Straková výhody nové didaktické pomůcky a dodává, že ji využívá i u předškoláků v přípravné třídě.

Co se týká větších dětí, tam už se fantazii meze nekladou. A aby to bylo ještě jednodušší, Optys společně s učiteli připravil k produktu soubor metodických listů, které velmi názorně ukazují jednotlivé možnosti náplně vyučovacích hodin pro matematiku, český jazyk a prvouku. Stačí jen otevřít – a hodina může začít.

Jak podpořit mistry světa

Na ZŠ Šrámkova ještě chvíli zůstaneme. Její žáci slaví už tradičně velké úspěchy v psaní na klávesnici, ovšem vloni předčili všechna očekávání. Na Mistrovství světa ve zpracování textů v belgickém Gentu, kterého se zúčastnili zástupci z 31 zemí čtyř světadílů, vystoupili na stupně vítězů hned dvanáctkrát!

Ivana Chramostová,
ředitelka ZŠ Šrámkova
v Opavě:

„Učitel by měl mít děti především rád, jako kdyby byly jeho vlastní, a měl by být rodičům partnerem. To však předpokládá, že i rodiče jej budou uznávat jako autoritu a budou s ním spolupracovat. Vztah by měl vycházet ze vzájemné úcty, která bohužel dnes ve společnosti obecně chybí. O to víc bychom ji měli u dětí pěstovat a prohlubovat.“

>>

Hra na obchod v praxi
V

Foto: archiv Optysu

> Paní učitelka Karin Solná se svými svěřenkyněmi, které se staly mistryněmi světa

Eva Petrášová,
manažerka pěveckého sboru
Domino, učitelka ZŠ Ilji
Hurníka v Opavě:

„Jako se domino hraje tak, že musíte mít ta správná čísla na konci kostiček, abyste se mohli zapojit, také my k sobě vážeme ty správné další lidi a projekty, které s námi souzní. Tak spolupracujeme se světovými umělci stejně jako s firmami. A jednou z těch firem je Optys.“

„Byl to historický úspěch jedné školy na světovém šampionátu,“ vzpomíná učitelka a zároveň znamenitá trenérka dětských „písařů“ Karin Solná. „Zabodovali všichni, ale doslova zazářila Klára Odehnalová, která vybojovala celkem pět zlatých medailí, z toho jednu v mezinárodní soutěži Intersteno mezi 424 účastníky, dvě stříbrné medaile, a stala se tak absolutní mistryní světa. Byly to obrovské emoce, když jsme se vrátili domů, vítali nás jako naše hokejisty po návratu z Nagana,“ usmívá se učitelka, která děti připravuje na podobná klání už deset let.

O jedinečnou atmosféru při slavnostním vyhlášení výsledků v Belgii se postaraly děti z opavské ZŠ Ilji Hurníka, konkrétně členové dětského pěveckého sboru Domino, kteří zde zazpívali, mimo jiné i českou národní hymnu. Ti totiž přes Gent projížděli cestou do anglického Worcesteru na mezinárodní festival pro mladé zpěváky. A když se dozvěděli o báječném úspěchu svých krajanů, neváhali a šli jim svým zpěvem pogratulovat.

Obě nadané skupiny dětí mohly vyjet do zahraničí pouze s podporou sponzorů, protože rodiče by tak nákladnou cestu svým dětem ve větši-

Foto: archiv ZŠ Šrámkova

ně případů nemohli zaplatit. Jedním z hlavních sponzorů byla právě společnost Optys.

Mimochodem, papírové děti s paní učitelkou už ve vstupní hale firmy dlouho stát nebudou. Uvolní místo tvorbě dalších dětí, tentokrát ze ZŠ Skřipov. Její ředitelka slíbila, že to bude něco z úplně jiného soudku. Tak se necháme překvapit.

Text: Jana Jenšíková
Foto: Marek Jenšík, archiv Optysu
a archiv ZŠ Šrámkova

Foto: Marek Jenšík

Pomozte zajistit dětem lepší budoucnost

UNICEF již 66 let zachraňuje životy dětí. Vše, co děláme, je zaměřeno na dosažení pozitivních změn v jejich životech – konkrétní programy pomoci dětem rozvíjíme ve více než 190 zemích a oblastech světa. Miliony dětí chráníme před různými formami násilí a vykořisťování, milionům dětí poskytujeme vzdělání, zdravotní péči a výživu.

Tradice, zkušenosti, dobré jméno – to vše přispívá k celosvětové autoritě naší organizace. Zavázali jsme se prosazovat všude ve světě základní práva dětí na přežití a optimální rozvoj, dát jim budoucnost plnou života.

KLÍČOVÉ PRIORITY NAŠÍ PRÁCE:

- přežití a rozvoj malých dětí
- základní vzdělání a rovnost pohlaví
- ochrana dětí
- obhajoba dětských práv
- HIV/AIDS a děti

UNICEF je jedinou organizací OSN, jejíž činnost není financována z rozpočtu OSN, ale výhradně z dobrovolných příspěvků. Největší část pomoci je poskytována dětem žijícím v krizových oblastech a v chudých zemích s vysokou dětskou úmrtností.

S POMOCÍ NAŠICH PŘÍZNIVCŮ JSME V UPLYNULÉM ROCE NAPŘÍKLAD MOHLI ZAJISTIT:

- v Nigérii léčbu 224 000 těžce podvyživených dětí ve věku do 5 let,
- 6 milionům obyvatel Súdánu, většinou dětí, přístup k základní zdravotní péči,
- dodávky potravin, pitné vody, nouzových přístřeší a hygienických zařízení pro téměř 3 miliony Pákistánců žijících v oblastech postižených katastrofálními záplavami.

JAK MŮŽETE POMOCI:

- Nákupem blahopřání a dárkového zboží UNICEF
- Nákupem certifikátu Dárků pro život
- Pravidelným měsíčním příspěvkem jako Přítel dětí UNICEF
- Adopcí panenky z projektu „Adoptuj panenku a zachrániš dítě“

Více informací o možnostech podpory a programech UNICEF naleznete na www.unicef.cz.

Děkujeme!

www.unicef.cz

unicef

Foto: Luboš V. Kolářek

Jana Jebavá:

Zdravá společnost vytváří týmy napříč generacemi

Jakmile vstoupí do učebny nebo přednáškové síně, ač malé postavy, okamžitě přitáhne pozornost. Jedni jsou fascinováni hloubkou jejího poznání a svébytností verbálního projevu, jiní ji možná nechápou. Shodnou se však podle mne na tom, že má nezaměnitelné charisma. Řeč je o Janě Jebavé, které byste díky její úžasné činorodosti a všestrannosti šedesát hádali jen těžko.

Nesporně patříte mezi nejvzdělanější osoby, jaké jsem kdy poznal. A k tomu ta vaše výrazná kreativita, takže působíte v přednáškové síni tak trochu jako zjevení. Nemáte problém s tím, aby vás lidé pochopili?

Máte pravdu, problémy mám, někdy si je nepřipouštím, mám pořád dojem, že všichni musejí přemýšlet jako já. Ale ono to není pravda. Zrovna včera, těsně před vystoupením na Karlově univerzitě, jsem se ve Vodičkově ulici dívala na jednu omítku, o níž jsem pak taky přednášela. Říkala jsem: „Preislera přece máte všude. Vždyť je i na zdi, když se opřete o dům U Myšáka a podíváte se na protější dům U Nováků.“ Tam je Primavera. A to je Jan Preisler. Je to poezie, kterou tu máme, ale nikdo ji už nevidí.

Pokud by to lidé a priori viděli jako vy, nemáte je co naučit! Anebo pro ně máte i něco navíc?

Měli by si každopádně všimnout detailů, které potkávají denně na cestách. Nedávno jsem měla přednášku v Mostě, kde jsem jedenáct let žila. Tehdy jsem byla takovou kulturní misionářkou, protože v době normalizace fungovaly umělecké skupiny. Já ji dostala do Mostu. Chodí na mě bývalí studenti, kterým je už přes čtyřicet, i jejich rodiče, co mají kolem šedesáti. Přivedou také kamarády. Cestou do přednáškové síně jsem se šla projít. „Jéje, to je nádhera,“ říkala jsem si. „Modré nebe, rozfoukané mraky. Vždyť to vypadá jako andělská křídla.“ Pak jim vyprávím morbidní téma, jak si Vincent van Gogh určil ušní boltec. Jak to bylo dramatické, těch několik týdnů soužití s Paulem Gauguinem. Načež dodám: „A doufám, že když jste sem šli, že jste to viděli jako já?“ Bohužel.

Snad příště. A co vy sama? Měla jste pro svoji cestu k umění patřičné rodinné zázemí?

To vůbec ne! Já jsem z rodiny zemědělsko-dělnické. U nás doma nebyla jediná knížka, když jsem byla malá. A přesto jsem se naučila číst ve čtyřech letech.

Jak to?

Je to absurdní, nicméně to bylo tím, že jsme poměrně složitě bydleli. Jako malá jsem patnáct let strávila ve sklepním bytě. A tak jsem hledala jiné prostředí. Chodila jsem se skupinou starších dětí do místní knihovny. Tam bylo krásně, světlo, ticho. Voněly tu knihy. Začala jsem nejdříve s obrázky, které neměly písmen-

ka; tam jsem si mohla vymýšlet. Nakonec jsem přečetla jednu knihu, druhou, od A do Žet.

Zmíněné obrázky mi tvoří oslí můstek k jedné z vašich profesí, a tou je malování, tvorba grafiky. Začalo to už někdy tam anebo později?

Každé dítě se vyjadřuje stopami. Stopy jsou kresba, dotek, je to haptické vyjadřování. Nikdy jsem nechodila do mateřské školky, všechno, co umím, jsem se naučila na ulici. Tam byly děti a ty starší jednoho dne řekly: „Jdeme do táhmletoho domu.“ Byl to Dům dětí a mládeže s nejrůznějšími kroužky, a tak jsem už od svých čtyř let chodila do kroužku keramického, později kreslířského i malířského. Tady jsou ty stopy. A do divadelního. Tam se nic neplatilo, rodiče nemuseli ani nic podepsat, takže mi nikdo nebránil. Zde jsou mé základy vnímání světa. A když jsem pak vstoupila do základní školy, paní učitelka si všimla, že jsem dobrá výtvarnice – a hned za svůj první výkres jsem dostala Nehruovu cenu v Indii. Byla to kresba Patrice Lumumby a jeho rodiny.

Jak se to přihodilo?

Tehdy existovala taková kampaň. Výkresy ze základních škol, které byly dobré a na nějaké ideologické téma, putovaly do soutěže. Panovala šedesátá léta minulého století a tehdy byl svět provázaný i obrázky podle hesla „Všechny děti světa, spojte se!“. Kresby na určité téma se vybíraly a posílaly do mezinárodní soutěže, která ostatně existuje dodnes. Když jsem byla později učitelkou výtvarné výchovy, také jsem tam posílala vybrané výkresy dětí.

Vlastně u vás teorie navazovala na praxi?

Spíše se prolínaly, protože to nelze oddělit. Pravdou je, že jsem byla introvertní dítě, takže díky kreslení a čtení jsem se našla.

Neměla jste ambice jít potom dál studovat umění?

Měla, ale bohužel jsem studovala gympl. Původně jsem se hlásila na umprumku na Žižkově, ale nedostala jsem se, i když jsem byla „namakaná“. Přinesla jsem na přijímačky sedmdesát kreseb figur, zátiší, krajin. Vzali tehdy protekční děti. A rodiče řekli: „Budeš švadlena!“ Já byla totiž i manuálně zručná, šila jsem si na sebe šaty. No, ale s vyznamenáním, a švadlena?! Nakonec jsem skončila na gymplu.

Ale opravdu „nakonec“ jste přece jen vystudovala výtvarné umění a estetiku,

Nežeň se za
minulostí
a neztrácej se
v budoucnosti.
Minulost
už není,
budoucnost
ještě nepřišla,
život je tady
a teď.
Buddha

PhDr. Jana Jebavá (60)
se narodila v roce 1953 v Opočně. Vystudovala Filozofickou fakultu UP v Olomouci, Filozofickou fakultu UK v Praze a univerzitu v Jeruzalémě. Věnuje se kresbě a grafice, její výstavy se uskutečnily v mnoha našich městech i za hranicemi, například ve Francii, Španělsku, Belgii, Německu, Polsku, Nizozemí, Itálii, Kanadě, USA, Švýcarsku. Je autorkou básnických sbírek i scénářů a režisérkou dokumentárních pořadů. Organizuje kulturní akce – zájezdy, přednášky, vycházky. Bohatá je její přednášková a lektorská činnost. Před rokem spolu s dcerou a zetěm založila uměleckou agenturu JABATO, která ji exkluzivně zastupuje.
www.agentura-jabato.cz

postupně hned na třech vysokých školách: v Olomouci, v Praze a v Jeruzalémě. Dnes vyučujete. Jaká je skladba vašich studentů? Třeba taková arteterapie – co tam chodí za lidi?

Za těch pětadvacet let, co arteterapii učím, mi jich prošla rukama poměrně proměnlivá druhová skladba. Nejdříve chodili lidé, kteří si chtěli zvyšovat kvalifikaci. Obvykle přišli z různých zařízení, ať už státních nebo soukromých. Chtěli se něco dozvědět o umění a také co to vlastně je ta léčba uměním.

A co to tedy je?

Pokud ji rozdělíme, je teoretická a praktická. Teorie znamená, že terapeut rozebírá obrazy a klienti si pak mohou konfrontovat, jestli jeho interpretace koresponduje s tím, co tam vidí oni. Otevírá se jim jiný svět, sami by tam mnohé ani neviděli. A potom: kontakt s originálem je daleko silnější než jenom diapozitivy či jiná prezentace. A navíc přímo v prostředí historické stavby nebo třeba moderní vily. Je důležité, aby vstoupili do jiného světa, kam jim otevřu dveře. Jedeme na výlet, do konkrétních míst, která mají svébytnou moc: jsou devótní, zázračná. Kdysi se malovaly zázračné obrazy a chodilo se na ně dívat. Při modlitbě a při očném dotyku s takovým obrazem nebo sochou měl nastat jakýsi uklidňující moment, což je ten zázrak, který by na vás měl třeba ze zpodobení Panny Marie vyzařovat.

Uklidnění je podle vás podstata zázraku?

Nemusí. Ale jako by do vás vstoupil duch svatý. A ten má mít uklidňující anebo prostě inovující vliv. Říká se tomu i zázračná voda.

Východní terminologie by to nazvala osvícením.

Ano, osvícení znamená, že se dostanete do jakési blaženosti. A pak si řeknete řecky: Heuréka! A tohle souvisí s praxí, s druhou částí našeho setkávání. Klienti vytvoří kresbu, která je nejosvědčenějším terapeutickým prvkem, protože zaznamenáváte, co se děje ve vás samotném. Kresba je báječná, samozřejmě na nějaké konkrétní téma, ta je uvolní. A potom práce s barvou, která má stimulační prvek. Je také léčivou procedurou a nezáleží na tom, jestli umíte kreslit čili vymezit a přenést to, co vidíte, přesně tak, jak to vidíte. Naopak je mnohem důležitější, dávejte-li do toho víc sebe, to znamená výraz toho svého já. Pokud TO najdete, je to báječné. Někteří zde tápou, jedni jsou lepší kreslíři, jiní zase lepší malíři.

Jsou tam i takoví, kteří neumí namalovat nic konkrétního? Ostatně i to je výraz, ne?

I to je výraz. Dám tu jeden doložitelný příklad: Miroslav Horníček. Neuměl kreslit, neuměl malovat...

...a tak si vzal foťák a...

To také, ale vzal si i staré časopisy – a hrál si. Čili arteterapie může být i uvolňující hra, kdy autor je umělcem v tom smyslu, že dokáže dávat do souvislosti věci, které spolu zdánlivě nesouvisí, to jest tvořit koláže. Horníčkovy koláže jsou úžasné: rozjímavé, procítěné, osobité. Jsou jeho. I v tomto hraní, v těch kolážích je síla a je to i další z mých hracích prvků v arteterapii. Anebo dada, absurdní divadlo. Když jsem třeba řekla „Tak a dneska si budeme hrát na básníky!“, koukaly na mne všechny ty věkové kategorie, od dvacetitých až po osmdesátileté, dost vyjeveně.

Od dvaceti do osmdesátí?

Moje kurzy nejsou nijak omezené věkem.. Mnozí se pak mohou realizovat ve svém povolání, protože to byli často ergoterapeuti, což jsou lidé, kteří pracují s jedinci se specifickými potřebami. Ať jsou to senioři nebo třeba malé děti s určitým handicapem. Jedni si zvýší kvalifikaci, jiní to použijí na sobě: chtějí najít sami sebe.

A to se daří?

Ano, to se daří. Po těch pětadvaceti letech jsem se rozhodla své kurzy inovovat, protože je tu dnes hodně lidí s problémy věku, a tak jsem je zaměřila na specifickou terapii pro lidi nad padesát, přestože chodí i mladší lidé. Nabídnou jim systematické přehledy z českých i světových ateliérů, má to povahu vysokoškolské přednášky s tím, že mohou diskutovat. Na téma umění, filozofie, etika, to se prolíná, včetně historických souvislostí, nejrůznějších příkladů i poezie. Mám široké rozpětí a navíc, když si připravuji přednášku, hned mne také napadnou nejrůznější asociační souvislosti. Mnohdy vytáhnu něco, co nikdo nečeká.

Když se člověk podívá do itineráře, který je zveřejněn na vašich internetových stránkách, máte tam obrovskou spoustu aktivit, přednášek, kurzů. Jak to stiháte? A kdy vůbec odpočíváte? Ostatně: jak konkrétně odpočíváte?

Třeba ve vlaku. Pokud se nemusím ještě učit. Hrozně ráda jezdím vlakem, krajinou, která se proměňuje. To mě děsně baví a asi mě to bavit nikdy nepřestane.

Na vaší umělecké a přednáškové agentuře JABATO je navíc zajímavé i to mezigenerační propojení, kdy vám dělá osobní manažerku dcera Barbara...

... a navíc je ve firmě i její manžel Tomáš, který má na starosti marketing a produkci. Báru jsem si sama vychovala, od malinka chodila na výtvarku ke mně, maturovala u mně na gymnáziu z dějepisu a estetiky. Vystudovala pak estetiku na brněnské univerzitě, dělala manažerku v Muchově muzeu a nakonec jsme se rozhodli založit si vlastní firmu. Ještě před rokem jsme se tomu smáli, bylo to na Silvestra a já říkám: „Tak bychom se mohli jmenovat JABATO čili JAna – BABarba – TOmáš...“ No a je to tady. Pak jsme zjistili, že El Jabato je nějaký komiks z 50. let, původem ze španělsky mluvících zemí.

Jak vám taková mezigenerační spolupráce funguje?

Dcera i její manžel jsou mí studenti, vědí, jak přemýšlím. Učila jsem je na gymplu a chodili

na moje vysokoškolské přednášky, takže znají mé uvažování i repertoár. Důležité bylo udělat prezentace přednášek v moderních systémech, využít nová média, jako je např. Facebook. Barbara má drajv, Tomáš je spíše introvertnější, ale zase systematictější v provozu. Dokáže předjímat, předvídat, jak to bude vypadat ve výsledném dojmu. Máme prostě rozdělené role, každý dělá, co umí nejlíp. A pak to může fungovat.

Co si obecně myslíte o dnešních sociálních vazbách mezi lidmi, zejména o mezigeneračních problémech?

V komunitách, se kterými pracuji, zjišťuji, že tady začíná být dost velké „sociální ghetto“. Mnohé komunity jsou uzavřené, nepouštějí nikoho dovnitř, jako kdyby se zcela separovaly; mají svoje úzké zájmy, proti druhým se vymezují. Nechtějí přijmout jinakost, někteří jsou jiní už tím, že jsou mladší anebo naopak starší. Vymezuje se to, řekla bych, docela pruděrně a dost rychle.

Máme prostě rozdělené role, každý dělá, co umí nejlíp. A pak to může fungovat.

>>

Jana Jebavá s předním českým houslovým virtuosem Jaroslavem Svěceným
v

U nás doma
nebyla jediná
knížka, když
jsem byla malá.
A přesto jsem se
naučila číst ve
čtyřech letech.

Jana Jebavá na jedné
z kreativních procházek Prahou
▼

Jak vnímáte naši dnešní mládež?

Současná mládež funguje v intencích individualismu, zatímco dříve byl naopak individualismus potírán kolektivním myšlením. Dnes převažuje sebezvzdělání zejména díky počítačům a mediální kultuře, která je individuální.

Vedle toho však dnes nastává i jiný problém: jsou tu lidé nad padesát napříč těmito skupinami, kteří nemají šanci dostat práci. Jsou takzvaně odepsaní, a to jen pro svůj věk. Práce je tu obvykle jen pro mladé, byť i méně zkušené či méně kreativní. Jak se díváte na tento aktuální společenský problém?

Takový trend tu asi je a je to špatný trend! Protože každá dobrá společnost, a teď myslím demokratická společnost, například Švýcarsko, které za poslední staletí nezažilo válku, tato dobrá zdravá společnost vytváří kolektivy s tý-

movou spoluprací, kde nejsou jednověcí lidé, naopak jsou tu generace propojeny. Protože mladí mají tendenci jít za věcí jako buldok, tedy jen za jednou linií, zatímco senioři, lidé nad padesát, o kterých mluvíme, mají zkušenost. Ta se nedá nikde vyčíst ani koupit. A ne, že by tím brzdili společnost, naopak, oni ji obohacují o princip prožitku a zážitku. Prožitek je to, co prožívám, zážitek to, co se usadí, co máte v sobě. I ty negativní mohou mít svůj pozitivní význam.

Jaká je tedy vaše rada pro lidi nad padesát a bez práce?

Já bych to viděla tak: založit si vlastní firmu. Jít do toho i s rizikem podnikání, i s tím, že se člověk musí o sebe postarat. A ne jenom čekat.

Text: Luboš Y. Koláček

Foto: Luboš Y. Koláček a archiv Jany Jebavé

*Podlehnete pokušení
a ponořte se s námi do světa čokolády*

*Kvalita, jedinečnost a exkluzivita
jsou odrazem široké palety
čokoládových specialit vyráběných
podle tradičních receptur*

www.chocolates.cz

„Jazyk a jazyková komunikace je bezesporu jedna z nejdůležitějších oblastí ve výchovně vzdělávacím procesu. Vzdělávací obsah předmětu český jazyk a literatura nám umožňuje vhodně rozvíjet jazykové znalosti každého žáka, a tím ovlivňovat nejen jeho kvalitní jazykové a kulturní vzdělání. Pozitivním vztahem k mateřskému jazyku ukazujeme jazyk jako mnohotvárný prostředek k získávání a předávání informací.

Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Žáci se učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích, aby se uměli orientovat ve vnímání okolního světa i sebe sama. Dále se učí tvořivému myšlení, samostatnému získávání informací z různých zdrojů, vnímání názorů a argumentů druhých s porozuměním, což je základ pro zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace.“

Z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (vzdělávací oblast jazyk a jazyková komunikace)

S láskou k jazyku

Pokud si vlevo přečtete citaci z Rámcového vzdělávacího programu, není třeba o moc víc slov. Je stručná, poměrně dosti výstižná. Můžeme přesto žehrat módními frázemi: dnešní děti málo čtou, čtení je nebaví, špatně se vyjadřují, a když už se vyjádří, pak krátce, úsečně v duchu SMS zprávy. Nebo můžeme pokračovat z jiného oboru, ale ve stejném duchu: školy nemají peníze na knihy, pomůcky. A přitom je neuvěřitelné, kolika informacemi jsme často denně zahlcovaní, co všechno musíme zpracovávat, na co reagovat, s čím se vyrovnávat.

V jedné hodině slohu dostaly naše děti úkol připravit si pro příště rozhovor s významnou nebo známou osobností. Na pomoc si mohly vzít různé zdroje. Často jimi byly oblíbené časopisy, ale také denní tisk. Někteří využili internet. Tak jsme se také dostali k časopisu AGE a k rozhovoru s Chantal Poullain. Tento text se pro nás stal výborným materiálem pro další práci, která nakonec vyústila ve volné psaní na téma důležitých věcí v životě člověka. A protože šlo o „osobní výpověď“ dětí, domluvili jsme se na formě dopisu.

Inspirovány obsahem rozhovoru se Chantal, děti rozvedly myšlenku, co pro ně znamená například fantazie, tanec, rodina, hudba, mazlíček, vzdělání, příroda nebo hra na hudební nástroj.

Je neuvěřitelné, jak přemýšlejí. Posuďte sami.

Text: Pavel Gregor

Foto: Thinkstock

*Mgr. Pavel Gregor je ředitelem
ZŠ a MŠ Opava-Vávrovice*

Co pro mě znamená...

Ze slohových prací dětí

Pane řediteli,
píšu vám, protože jsem zjistila, že rodina je všechno, co potřebujeme k životu. Drží nás při těžkých chvílích a podporuje nás. Kdybychom neměli rodinu, nemohli bychom si nic přát, ale taky s nikým blízkým povídat o rodinných vztazích a hlavně o rodině. ... Jsem ráda, že rodinu mám. A navíc, ještě nikdy nás nepustila k vodě. Moje rodina je pro mě to nejdražší, co můžu kdy mít...

Petra Magrlová

Milý pane řediteli,
asi nevíte, co pro mě znamená hudba. Díky té hudbě dobře zpívám a raduji se, když si zpívám. Zpěv je prý hodně dobrý na hlasivky. Do zpěvu chodím moc a moc šťastná, protože, no prostě mě hodně baví. Až trochu vyrostu, bude ze mě zpěvačka. Ve škole, když máme hudební výchoru, těším se nejen na zpívání, ale taky na kamarády, na paní vychovatelku a na nové písničky...

Ela Hasíková

Milý pane řediteli,
jednou mě tak napadlo, co pro mě znamená fantazie. Fantazie pro mě znamená svět, do kterého když vlezu, tak někdy nevím kudy ven, protože když si něco vymyslím, tak se to objeví. Ve snu, tam je moje největší fantazie, protože tam mám největší prostor nad tím přemýšlet, ale i můžu vymýšlet a zvětšovat svůj svět, kde když na něco myslím, tak v cuku letu se to tam vyvine. A nejlepší je, že si rozvíjím mozek a nikdo neví, na co zrovna myslím, tedy pokud to nikomu neřeknu. Víím, že tam mám uschovaná moje nejtajnější přání a můžu tam dělat, co se mi v tu chvíli chce...

Tereza Stonišová

Milý pane řediteli,
včera jsem šla spát, ale neusla jsem a přemýšlela jsem o tom, co pro mě znamená můj koníček tanec. Tanec pro mě znamená celý život. Nikdy bych s ním nechtěla skončit. Mám tanec ráda, když jdeme s rodinou na procházku nebo do obchodu, tak vždycky skáču a tančím. Tančím také doma před zrcadlem a na žebřinách. Skáču po posteli a tančím na posteli. Ráda tančím na muziku od One Direction. Na shledanou, pane řediteli, ráda jsem vám něco o sobě napsala.

Natálie Nováková

Poznámka: Dopisy dětí vám redakce AGE přináší se svolením školy v autentické podobě, pouze jsme si dovolili opravit ty největší gramatické chyby.

0 neobyčejné náctileté

Kateřině Bielené je šestnáct a má běžné zájmy dospívajícího „pubertáka“. Vlastně možná ne tak zcela běžné. Studuje osmileté gymnázium, věnuje se sportovnímu aerobiku a kromě odpoledních tréninků v Brně teď o víkendech dojíždí trénovat do Zlína, aby vybojovala účast na mistrovství světa. K tomu kromě dalších holčičích zálib zvládá skládat mezinárodní certifikáty z angličtiny a angličtinu taky doučovat budoucí maturanty. I o své další budoucnosti má poměrně jasno. A na svůj věk je ne zrovna málo ambiciózní. Za cíl si nedala nic lehčího než studium práv na Harvardu. Proto mě zajímalo, jak takovou šestnáctiletou holku napadne trávit už tak vzácné volné chvíle tím, že si se svým psem – zlatou retrívřicí Bellou – udělá zkoušky z canisterapie a chodí navštěvovat staré a vážně nemocné pacienty například do léčeben dlouhodobě nemocných. To vše dobrovolně a bez nároku na jakoukoliv odměnu, tedy s výjimkou vděku a radosti klientů.

Canisterapii vede certifikovaný canisterapeut ve spolupráci se zařízením, kde činnost probíhá. Canisterapeutem se může stát člověk, který absoluuje školení a se svým psem úspěšně složí předepsanou canisterapeutickou zkoušku. Jak těžké je pejska na takovou práci připravit?

To je právě ten problém. Psa vlastně na canisterapii speciálně vycvičit nejde. Samozřejmě se učí standardní povely poslušnosti, reakce na pachy a hluky, ale záleží především na vrozené povaze. Pejsek musí být od přírody klidný, přátelský, nesmí být bázlivý ani agresivní, musí dobře komunikovat s ostatními psy (i neznámými), musí snášet dobře doteky cizích lidí a cizí prostředí. Canisterapeutické zkoušky může pes skládat ve věku minimálně 15 měsíců. Dělí se na dvě části – poslušnost a speciální cviky. V první části se testuje výcvik psa a poslouchání povelů v cizím prostředí. V druhé části se testuje povaha psa a jeho vlastnosti. Cviky probíhají s klienty a dobrovolníky, které pes nezná. Jakákoli známka agrese nebo strachu je důvodem k vyloučení ze zkoušky. Také se pozorují reakce psa na náhlé zvuky a pachy.

Dobře. Bellu znám od štěněte a potvrzuji, že je to z tohoto pohledu ideální případ. Jenomže psa chodit léčit pacienty nenapadne. Jak to napadlo tebe? To není v teenagerovském věku zrovna typický koníček.

Když jsem byla před dvěma lety s rodiči na rok v Americe, seznámila jsem se tam s jednou paní,

kteřá cvičila asistenční psy. Chodila jsem jí pomáhat a hodně jsem se toho od ní naučila. Ta práce se mi moc líbila. Jednak samotná práce se psy, ale taky hlavně ten dopad. Výcvik psa nemusí dělat radost jen mně, může to pomáhat nebo i usnadňovat život i jiným lidem. Takže původně jsem po návratu chtěla Bellu cvičit na asistenčního psa. Jenomže to u nás v ČR sama dělat nemůžu. Už proto, že mi pan ředitel nepovolí vstup psa do školy, což je pro výcvik nezbytnost.

Canisterapie byla tedy zpočátku spíš jen náhradní alternativa a dnes to беру jako dobrou přípravu. S Bellou se jí můžu bez problémů věnovat a naučím se tím spoustu nových věcí, které třeba budu moct později případně využít i při tom výcviku asistenčních psů. Takže poctivě přiznávám, že tou původní motivací byla spíš samotná práce se psy kvůli radosti z toho, že je umím zvládnout a že mě poslouchají. Až postupem času jsem začala upřednostňovat v první řadě dobrý pocit a uspokojení při pohledu na to, jakou radost Bella lidem přináší.

V rámci canisterapie se ale dostaneš do prostředí, které není zrovna typickým místem pro trávení volného času dospívající mládeže. Bella má na zvládnání různých cizích prostředí zkoušky. A co ty?

Nejčastěji chodím s Bellou do léčebny dlouhodobě nemocných. Abych pravdu řekla, poprvé jsem se tam jít bála. Přeci jenom, stárí mi pořád připadá nemilosrdné a setkám se tam se spoustou lidí, kterým už doktoři pomoci nedokážou. Čekají tu vlastně na konec, a to často kvůli zdravotnímu stavu ne zrovna snadný. Ale už po první návštěvě jsem se vnitřně rozhodla, že vlastně není důvod, proč tam nechodit. Je hrozně hezké vidět úsměv na tvářích těch, kteří vědí, že už jim celý život uběhl, ale pokaždé se znovu a znovu těší, že za nimi přijde Bella a oni se budou mít s kým pomazlit. Kromě přímé reakce jsou pro mě velkou motivací také vyprávění sestřiček, které mi popisují, jak lidé po našem odchodu všem pořád jen dokola vyprávějí o Bellině a že je to až do večera hlavní téma dne. Moc smutné proto je, když se té příští návštěvy někteří už nedočkají...

Bella je chlupatý mazel dobrák, nemá tvář. Jak ale reagují klienti senioři na tebe jako náctiletý doprovod? Přeci jenom se náctiletí a starší senioři zpravidla navzájem úplně nechápou a netolerují.

V tomto ohledu mám situaci velmi jednoduchou. Klienti se celou dobu věnují v podstatě jen Bellině, takže se nezabývají mým věkem. Vlast-

ně mě asi ani neberou moc na vědomí. Bella je ten, komu vyprávějí své příběhy, povídají si s ní o svých problémech, vylévají si srdíčka a dávají průchod svým citům a emocím. Zpočátku jsem se setkávala spíš s trochou nedůvěry a ostražitosti na straně doktorů a sestřiček – přeci jenom jsem nezletilá a neměla jsem s podobnou činností žádné dřívější zkušenosti. Ale po pár návštěvách už bylo vše v pořádku. Personál je hrozně fajn a pomáhají mi. I pro ně jsou naše návštěvy zpestřením každodenní práce. Ovšem samozřejmě chodíme jen na ženská oddělení.

Z naší organizace jsem jediná, kdo dochází v Brně do LDN, a proto jsme tam s Bellou samy. Z důvodu bezpečnosti je se mnou ale vždy minimálně jedna sestřička, kdyby se noví klienti psa třeba lekli. To se může stát a já nemám potřebné vzdělání, praxi ani znalosti aktuálního stavu klientů, abych takovou situaci mohla vyřešit sama.

Už jsme se bavili o tom, co pro tebe bylo motivací, aby ses věnovala canisterapii.

I o tom, jaké jsou zásadní přínosy canisterapie pro klienty. A co dává tahle dobrovolnická charitativní práce tobě?

Nevím, jestli na to umím přesně odpovědět. Těch pocitů je spousta. Jedna z nejlepších věcí na návštěvách u klientů je pro mě pocit, že si Bellinku – samozřejmě nejhodnějšího psa na světě – nenechávám jen pro sebe, ale že se o ni můžu podělit i s lidmi, kteří sami pejska mít nemohou, i když by třeba moc chtěli. Jak jsem už řekla, je

Nechci tady říkat takové ty fráze, jako že je přece normální dělat něco prospěšného a správného pro druhé a že na tom nevidím nic zvláštního. To ať si každý srovná sám. Mě to prostě baví.

Co je to canisterapie?

Definice říká, že canisterapie je jedna z forem zooterapie, která využívá psa jako „lékaře lidské duše“. Rozvinula se v padesátých letech minulého století v USA. U nás se začala rozvíjet až o hodně později, někdy kolem roku 1990. Laicky řečeno, je to de facto léčba kontaktem a jednoduchou interakcí se psem. Za hlavní účinky canisterapie je považován rozvoj hrubé i jemné motoriky, verbální a neverbální komunikace, orientace v čase a prostoru, podpora sociálního citění a má také velký vliv na psychiku a přispívá celkově k duševní rovnováze a motivaci pacientů.

hrozně hezké vidět, jak šťastně se tváří pokaždé, když ji uvidí. Nechci tady říkat takové ty fráze, jako že je přece normální dělat něco prospěšného a správného pro druhé a že na tom nevidím nic zvláštního. To ať si každý srovná sám. Mě to prostě baví. Samozřejmě, že to nějak určitě ovlivňuje můj pohled na stáří, nemoci a zdravotní handicap. Ale určitě tady nebudu tvrdit, že díky canisterapeutickým aktivitám už nebudu nikdy nadávat na chování důchodců v přeplávaných brněnských tramvajích, teda šalinách. V tom se od ostatních vrstevníků určitě zas tak moc neliším, i když bych jim všem radila, aby si

nějakou takovou aktivitu zkusili. Není to žádná ostuda a třeba v tom najdou nějaký smysl.

Kolik ti zabere canisterapie času? Dalších aktivit máš ještě hodně.

Canisterapie je u nás především ve formě dobrovolnické činnosti. Je jen málo lidí, kteří se jí věnují profesionálně. Hlavní důvod je, že aby ji člověk mohl vykonávat opravdu každý den několik hodin, musí mít více vycvičených psů. Jeden pes by neměl pracovat víc než dva až tři dny v týdnu a maximálně dvě hodiny denně. I když se to nezdá, je to pro psa velmi náročné, a pokud je přepínán, může i on jakoby upadnout do deprese z vyčerpání. Většinou pak trvá zhruba rok, než je schopen pomalu začít znovu pracovat. Takže na této dobrovolnické úrovni je to spíš o režimu psa. Já jsem s Bellou cvičila často i předtím, takže teď jsme výcvik spíš jen konkrétně zaměřily. De facto kromě plánovaných návštěv u klientů to pro mě žádný extra čas navíc nepředstavuje. Prostě mám doma psa, se kterým si hraju tím, že ho cvičím. V každém případě si myslím, že se canisterapie dá dělat na velmi vysoké úrovni, i když je vykonávána jen jako dobrovolnická činnost a ne jako zaměstnání.

Vzpomeň si na nějaký silný zážitek z návštěv u klientů?

Zrovna nedávno přišla do LDN jedna velmi stará paní po mozkové mrtvici. Nemohla mluvit a byla ochrnutá na polovinu těla. Když jsem k ní přišla do místnosti s Bellou, okamžitě se sama posadila. Když jsem jí do postele položila Bellu, radostí začala plakat. Strávili jsme u ní tři čtvrtě hodiny a celou dobu radostí plakat a objímat psa nepřestala. Dokonce se jí s malou pomocí podařilo pohladit ji po hlavě momentálně nehybnou rukou. To vhrkly slzy do očí i mně. Za takové okamžiky to stojí.

Text: Aleš Řiháček
Foto: archiv Katky Bielené

Jejich život je mu vším

HELPPES[®]

Věděli jste, že na rozdíl od vodících psů, na jejichž výcvik stát přispívá až 350 000 Kč, je výcvik psů asistenčních a signálních odkázaný pouze na vaše dary? Psi vycvičení díky vaší pomoci pomáhají lidem s postižením každý den s oblékáním či nákupem, dokáží otevřít lednici, nebo dokonce i zavolat pomoc. Není proto divu, že pro člověka s handicapem je takový pes nepostradatelným pomocníkem.

www.helppes.cz

Jak můžete pomoci vy? Odešlete dárcovskou SMS ve tvaru DMS HELPPES na telefonní číslo 87 777. Cena DMS je 30 Kč. Helppes získá 28,50 Kč. Více na www.darcovskasms.cz.

Francesca Colombo: Klíčem ke kvalitnímu stáří JE PREVENCE

Existuje stále
víc lidí
s větším
počtem
chronických
onemocnění,
což vyžaduje
komplexnější
zdravotní péči
a podporu.

Francesca Colombo působí již patnáct let v Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). V poslední době má na starosti problematiku péče o stárnoucí populaci a je například hlavní autorkou publikace *A Good Life in Old Age* (Kvalitní život ve stáří), kterou vydala OECD vloni. Hovořili jsme s ní v Praze na půdě Ministerstva zahraničních věcí ČR po její přednášce, která sledovala současné i budoucí trendy v dlouhodobé péči o seniory.

Můžete čtenářům našeho časopisu hlavní světové trendy v péči o stárnoucí populaci přiblížit?

Jako první bych jmenovala tendenci k domácí zdravotní péči. Lidé z nejrůznějších důvodů ustupují od péče ve zdravotnických zařízeních a dávají přednost péči ve svých domovech s tím, že za nimi například pravidelně docházejí ošetrovatelé. S tím souvisí druhý trend, a sice zvyšování dovedností ve zdravotnických profesích, ať už jde o ošetrovatele či o pracovníky v oblasti osobní péče. Jsou na ně kladeny vyšší požadavky, protože potřeby starších lidí

se mění a jsou stále komplexnější. Existuje stále víc lidí s větším počtem chronických onemocnění, což vyžaduje komplexnější zdravotní péči a podporu.

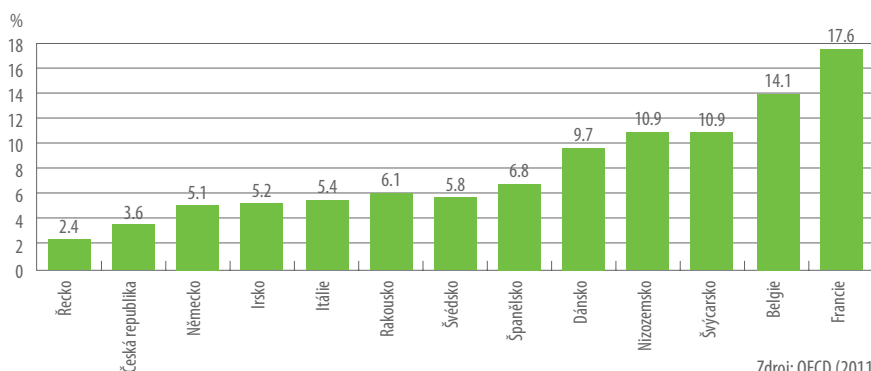
Na přednášce jste mluvila také o dalším aspektu – větším důrazu na „hodnotu za peníze“. Co si pod tím máme představit?

V minulosti bylo v sektoru zdravotní péče hlavním tématem zlepšování péče o chronicky nemocné za každou cenu, jelikož se jedná o velmi citlivé skupiny obyvatel. V posledních letech ale, vzhledem k ekonomické situaci a k tomu, že peněz není nikdy dost, spatřujeme čím dál vyšší nároky na prokazování hodnoty, ať už jde o úroveň dodávaných pečovatelských služeb, o to, co je a není kryto z veřejných prostředků, nebo o nové technologie, které se mohou dostat na trh.

I v zemích jako Švédsko, které disponuje velmi štědrým systémem péče o starší obyvatele financovaným z veřejných peněz, si kladou otázky, zda by neměli poskytovat lepší služby v první řadě lidem s vážnými zdravotními problémy a nechat daleko více než dosud na soukromém sektoru, aby zajišťoval péči o ty, kteří mají relativně menší zdravotní potíže. Takže tendence je taková, že státní sféra se bude za-

Více domácí péče

Procento populace, kterému se dostává domácí péče

Zdroj: OECD (2011)

měřovat na lidi se specifickým typem potřeb a zbytek se ponechá na soukromém sektoru.

Dalším velkým tématem je produktivita. Zdravotní péče představuje odvětví velmi pracovně náročné, a lidé si často myslí, že tam je jen malý prostor ke zlepšení produktivity. Je to tak?

Může to platit v případě produktivity jednotlivých pracovníků, ale pokud jde o celou organizaci všech služeb, i v domech s pečovatelskou službou může větší využití automatizace a technologií vést k tomu, že bude nakonec zapotřebí méně pracovníků, a sníží se tak náklady. Totéž platí i pro možnost instalace technologií vzdálené správy a monitoringu na bázi senzorů v případě lidí, kteří si přejí dostávat péči ve svých domovech.

Z přednášky také vyplynulo, že ve srovnání s jinými evropskými zeměmi je v České republice velmi rozšířena neformální péče neboli taková, kterou obvykle zajišťují členové rodiny. Jaké jsou další trendy typické pro Česko v oblasti péče o seniory?

Lze předpokládat, že neformální péče se i v České republice bude měnit. Jedním z důvodů může být to, že ženy čím dál více vstupují na pracovní trh, a budou tedy mít méně

času na to, aby zajišťovaly domácí péči o své rodinné příslušníky. V důsledku toho budou více pomáhat například s financováním péče či s organizačními záležitostmi.

V případě České republiky je dále zásadní skutečnost, že zde ve zdravotní péči funguje systém dávek sociálního zabezpečení, tedy že člověk s určitým postižením dostává finanční podporu, která je určena k tomu, aby mu pomohla potřebnou péči zajistit. V těchto podmínkách je nejdůležitější správná koordinace mezi zdravotní a sociální péčí, což může vytvářet příležitosti ke zlepšení výkonnosti. Finanční podpora je trend, který je využíván hlavně v Evropě. V tomto směru je tedy Česká republika zcela v souladu s jinými evropskými státy. Evropské země řeší, jak využívání tohoto systému co nejlépe nastavit a přizpůsobit. Mezi nejčastější otázky a nástrahy patří nastavení podmínek, za kterých je možné tyto finanční příspěvky využívat – tak aby nemohly být použity na služby, které s příslušným postižením nemají nic společného.

Jak pro Českou republiku, tak pro evropské země obecně je tedy zásadní určit druh služeb a typ technologií, jež nejlépe vyhovují potřebám lidí vyžadujících dlouhodobou péči,

I ve Skandinávii, ačkoli je jejich systém úžasný, začínají pochybovat, zda neutrácejí příliš a zda by neměli zavést nějaké změny.

Jde o to, účinně
stimulovat
ekonomiku,
soukromý
sektor, aby
vhodně zajistil
to, co už stát
není schopný
platit.

poskytovat těmto lidem informace, pomoci jim a jejich rodinám orientovat se ve škále možností péče a pomoci, které jsou v tomto směru k dispozici.

Které země je možné označit za příklady dobré praxe v oblasti dlouhodobé péče a zlepšování kvality života ve stáří?

Většinu lidí nejspíš napadnou severské státy, nicméně tam je tak vysoká úroveň státních výdajů, že je obtížné si reálně představit, že by byla Česká republika schopná, byť třeba po kratší dobu, ustát tak vysokou míru zdanění. Existují také společenské preference, kolik maximálně jsou lidé ochotni na daních zaplatit, respektive co všechno se má financovat ze

státních peněz. Ve skandinávských zemích jsou tyto preference tradičně velmi vychýleny směrem k vyšším daním a většímu podílu státem financovaných služeb. Avšak i ve Skandinávii, ačkoli je jejich systém úžasný, začínají pochybovat, zda neutrácejí příliš a zda by neměli zavést nějaké změny.

Jedním ze států, který by mohl v tomto ohledu být pro Českou republiku zajímavý, je Francie. Tam také funguje systém finanční podpory, který je velmi dobře podpořen informováním obyvatel a vhodnými stimuly, tak aby lidé, kterých se to týká, měli dobré povědomí o tom, jaké mají možnosti. Soukromý sektor ve Francii nabízí slušnou škálu produktů a služeb v oblasti dlouhodobé péče, a vhodně tak doplňuje to, co nabízí státní sektor. Peníze, které dotyční lidé dostávají v rámci tohoto systému, mohou být využity k opatření různých druhů služeb stanovených určitými programy. Francie díky tomuto systému lépe kontroluje státní výdaje v této oblasti, které navíc jistě nebudou tak vysoké jako v severských zemích.

V čem se tedy můžeme u Francie inspirovat?

Především v tom, jak nastavit programy dlouhodobé péče a jak moc flexibility a možností má stát ponechat v rukou lidí ohledně rozhodování o výběru a opatření konkrétních služeb.

Jde o to, účinně stimulovat ekonomiku, soukromý sektor, aby vhodně zajistil to, co už stát není schopný platit. Je zcela evidentní, že státy nebudou schopné pokrýt veškeré náklady na dlouhodobou péči, takže otázka stojí tak, jak zaručit, aby zde existovalo efektivní zapojení soukromého sektoru a účinná spolupráce mezi státní sférou a firmami v tomto směru. Finanční zdroje nejsou nevyčerpatelné, takže zásadní je, jak s omezenými prostředky zajistit co nejvíce péče. Osobně se domnívám, že Francie je dobrým příkladem, už vzhledem k tomu, že se nachází v podobné situaci jako Česká republika, na rozdíl od štědrých sociálních systémů ve Skandinávii.

V jakých sektorech jsou podle vás největší příležitosti pro české firmy jakožto možné dodavatele v souvislosti s dlouhodobou péčí o stárnoucí populaci?

Jsem odborníkem na sektor zdravotnictví, takže v první řadě vidím mnoho příležitostí ve zdravotní péči jako takové. Vedle toho existuje obrovská řada příležitostí v IT sektoru; ať už jde o různé aplikace, elektronické systémy zá-

znamů o zdravotním stavu pacientů, všemožné podpůrné systémy či informační systémy. Významnou oblastí jsou systémy vzdálených monitorovacích služeb, které umožňují lékařům průběžnou kontrolu zdravotního stavu pacientů v domácí péči. Tyto systémy jsou významným krokem vpřed v tom, aby lidé s větším počtem chronických potíží mohli zůstat doma v rámci dlouhodobé domácí péče. To jde ruku v ruce s trendem, kdy se státy stále více přiklánějí k domácí péči namísto péče ve zdravotnických zařízeních. Velmi zajímavou a perspektivní oblastí do budoucna pro více sektorů může být poptávka po uspořádání bydlišť takovým způsobem, aby bylo vše přizpůsobeno potřebám domácí péče o daného člověka.

Co je podle vás základem pro zdravé stárnutí a kvalitu života ve vyšším věku?

Klíčovou oblastí je podle mého názoru prevence. Státy dnes v průměru dávají na prevenci jen 3 % z celkových výdajů na zdravotní péči. Zbytek jde na léčbu. Typ zdravotních potíží se ale mění – už se nesetkáváme tolik s infekčními chorobami nebo s akutní léčbou, naopak stále častější jsou chronické potíže. A právě zhoršení chronických potíží stojí za zvyšujícími se výdaji a problémy s koordinací. Jsem přesvědčena o tom, že právě prevence je klíčem ke kvalitě života ve stáří.

Text: Daniel Libertin

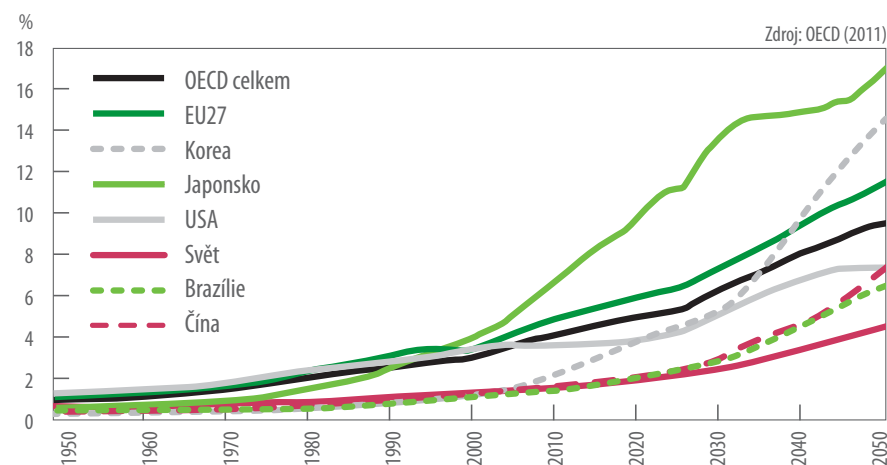
Foto: archiv F. Colombo a Thinkstock

Francesca Colombo je absolventkou Bocconi University v Miláně a London School of Economics ve Velké Británii. V OECD pracuje od roku 1999. V současnosti je vedoucí Divize zdravotnictví OECD a hlavní analytička pro přehledy kvality zdravotní péče a pro politiku dlouhodobé péče. Je také hlavní autorkou publikace OECD „A Good Life in Old Age. Monitoring and Improving Quality in Long-Term Care“, vydané v roce 2013.

Světová populace stárne

Rychlý nárůst počtu obyvatel, kterým je víc než osmdesát

Jak vlít štěstí do žil

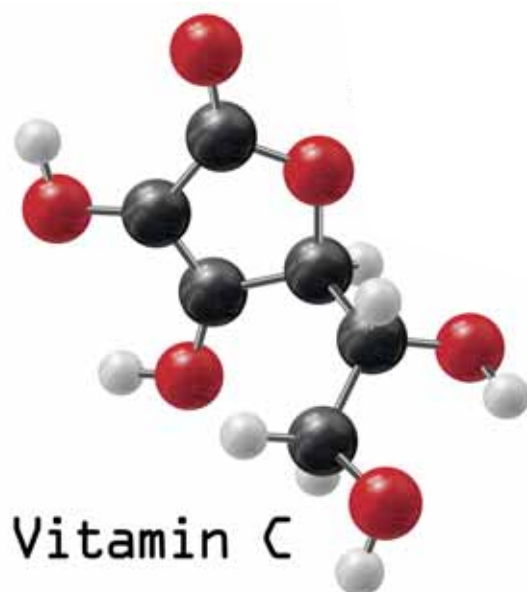
Nabízí se otázka, kolik smutných lidí by mohlo být šťastnějších díky doplnění chybějícího askorbátu.

Opatrné zaklepání na dveře ordinace a dovnitř nahlédne usměvavá skoropadesátnice: „Musím vám to říct, dneska ráno jsem šla venčit psa do parku a já jsem si zpívala!“ Na můj tázavý pohled rychle dodá: „Já myslím, že je to tím céčkem.“ Tahle paní je sedm let po operaci maligního nádoru, během chemoterapie přišly deprese, úzkosti, pro které byla několik let v péči psychiatra. Vždy je vážná, dodnes zaskočená tou nespravedlností života.

Byla to ona, která se jako první zeptala, jestli by mělo smysl, tolik let po operaci, zkusit užívat vysoké dávky vitamínu C. Dočetla se v deníku Metro, že je to dobrá věc pro onkologické pacienty, a jestli by to mohla dostávat u nás.

Co všechno umí kyselina askorbová

Spojila jsem se s kamarádem, kolegou v zahraničí, který podává vitamin C v infuzích již několik let. Jeho zkušenosti mne zaujaly. Následně jsem absolvovala seminář a další školení v rámci vzdělávání Lékařskou komorou. S radostí jsem přijímala informace, že v každé fázi onemocnění rakovinou lze aplikovat prostředek, který prokazatelně nemá žádné další negativní účinky. Opravdu účinných léků, které nepoškozují ostatní zdravé buňky, je v onkologii málo.

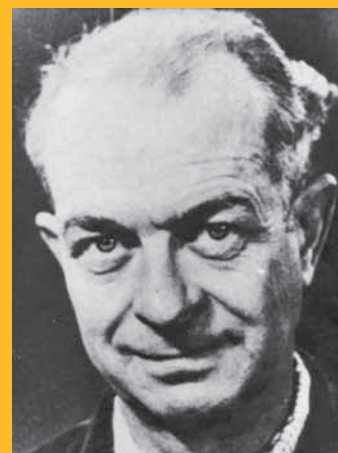
Linus Pauling,

nositel dvou Nobelových cen, otevřel zcela nové cesty v chemii i genetice. Byl to on, kdo zjistil, že DNA musí být šroubovice.

Jeho model sestával z trojitě šroubovice. Crick a Watson, kteří v té době rovněž hledali prostorové řešení DNA, měli možnost Paulingův model vidět. Pak jej srovnali s výjimečnými fotografiemi Rosalind Franklinové a udělali slavný závěr, že DNA jsou dva vzájemně ovínuté řetězce spojené vodíkovými můstky. To byl rok 1952. Ale bez Paulinga bychom na rozluštění genetického kódu čekali nepochybně déle. Pauling zavedl pojem ortomolekulární medicína:

velmi jednoduše řečeno propagoval, že správná molekula má být na správném místě, věnoval se výzkumu vitaminů a dalších látek, které potřebujeme k životu. Z tohoto pohledu musíme chápat i podání inzulínu diabetikovi jako ortomolekulární léčbu. Nejde o laickou aplikaci různých potravinových doplňků.

V sedmdesátých letech minulého století se Pauling také cíleně podílel na studii s podáváním vitamínu C nitrožilně, kde se jasně ukázalo, že onkologičtí pacienti žili déle a psychicky se cítili lépe. Podávání perorální nikdy tyto účinky nepotvrdilo – ale dnes již jsou jasné poznatky, proč to není možné.

Obecně o kyselině askorbové víme již mnoho: každý slyšel o kurdějích, nemoci, kterou trpěli námořníci při nedostatku zeleniny a ovoce. Z nadbytku vitamínu C nikdo ne onemocněl. Poprvé byl vitamin C izolován v roce 1928. Kyselina askorbová je nejdůležitější antioxidant, podporuje příjem železa, stabilizuje vazivo, především kolagen, ovlivňuje tvorbu různých hormonů, karnitinu, zvyšuje rezistenci proti infekcím, snižuje hrozbu kardiovaskulárních onemocnění, má své významné místo v průběhu chronických zánětů i rakoviny.

Člověk si „céčko“ sám nevyrobí

Všichni savci jsou schopni vyrábět si vitamin C z glukózy podle toho, kolik jejich organismus potřebuje. Tedy všichni až na člověka, ostatní primáty a morčata. To, že zvířata jsou většinou schopná vyrobit si dostatek vitamínu C podle individuální potřeby a my ne, se vysvětluje jakýmsi evolučním pochodem, skokem, při kterém došlo ke ztrátě určitého enzymu. Opice žily v tropech, kde rostlo dostatek plodů, množství vitamínu C, které se vstřebalo z trávicího traktu, pravděpodobně pokrylo jeho spotřebu. Jenže my dnes nejsme veselá nestresovaná opička v teplém prostředí obklopená zrajícím ovocem a chráněná velkou rodinou.

Moderní člověk, žijící posledních cca 5000 let, má značně jiný jídelníček než jeho předkové a přijme údajně sotva 80 miligramů vitamínu C denně, potřebuje ale nejméně 500 miligramů.

Překvapivé závěry ukázala měření hodnot vitamínu C v plazmě zdravých i nemocných lidí. Většina dospělých má dlouhodobě daleko nižší hladinu, než je doporučená norma, pacient s rakovinou (obzvláště v době onkologické léčby) je na tom tak, jako kdyby měl kurděje. Ovšem vstřebávání ze střeva je omezené a nahradit v organismu deficit, který vznikl mnoho let, vyžaduje jako jediné možné řešení podání vitamínu C přímo do žíly, ovšem ne v miligramových dávkách,

ale v gramech. Vždyť běžný savec by si při váze srovnatelné s váhou člověka (60 až 70 kg) vyráběl denně až 20 gramů kyseliny askorbové!

Protirakovinný účinek podání vysokých dávek askorbátu se vysvětluje několika mechanismy a nové klinické studie s podáváním vitamínu C nitrožilně u onkologických pacientů dnes potvrzují zkušenosti slavného chemika Linuse Paulinga, který byl jeho velkým propagátorem.

Vitaminem C proti depresi

Nitrožilní aplikace vitamínu C není vyhrazena pouze onkologicky nemocným. Naopak, jeho včasné podání může přispět k řešení různých poruch imunity, dlouhodobých zánětů, stavů vyčerpání.

Fascinující je psychické rozjasnění pacientů již po několika málo infuzích. Pravděpodobně dochází ke zvýšené tvorbě neurotransmiterů pro dobrou náladu. To také vysvětluje, proč u kurdějů jsou prvními projevy nemoci vlastně depresivní stavy. Teprve daleko později se objevuje krvácení z dásní a další symptomy.

Nabízí se otázka, kolik smutných lidí by mohlo být šťastnějších díky doplnění chybějícího askorbátu, kolik z nich by mohlo přestat užívat antidepresivní preparáty, které mají zákonitě i negativní účinky. Je smutné, že pojišťovny tuto léčbu nehradí. Právě nemocní s rakovinou si takový přírodní lék zaslouží.

Text: Stanislava Bannasová

Foto: Thinkstock a archiv autorky

MUDr. Stanislava Bannasová-Svojsíková (1952) je vnučkou zakladatele skautingu A. B. Svojsíka. Vystudovala všeobecné lékařství na UK v Praze a dějiny umění a archeologie v německém Münsteru. Je spoluzakladatelkou nestátního zdravotnického zařízení Paracelsium Praha, kde je již patnáct let vedoucí lékařkou. S jejími články se setkáváme v našem časopise pravidelně.
www.paracelsium.cz

Na pokrytí denní spotřeby 500 mg vitamínu C by člověk musel sníst buď sedm kilogramů banánů nebo sedm kilogramů jablek nebo alespoň jedno kilo pomerančů či cca 1 kg mrkve nebo 3 kg brambor nebo 3 kg rajských jableček.

Watsonova fatální logika

(Z tajné pozůstalosti Sherlocka Holmese)

„Přísná logika je nesporně základem všech kriminalistických řešení, milý Watsone, jenomže bez intuice či bez aktivní spolupráce s otevřeným nevědomím by nám občas – sama o sobě – nebyla nic platná,“ přednáší teď lehce samolibý Sherlock Holmes svému příteli a spolubydlíci-mu, jehož vždy tak rád poučuje.

„Nevědomí?! Promiňte, Holmesi, snad vědomí?“ odvětil značně překvapený Watson.

„Nevědomí, drahý příteli, nevědomí! Což jako lékař neznáte profesora Sigmunda Freuda či jeho nadaného žáka Carla Gustava Junga a jejich nejnovější výzkumy v oblasti lidské psychy? Ne? Neznáte tyto mé přátele a kolegy z dob mých nedávných pevninských výzkumů v oblasti psychologie a psychiatrie, nesporně inovativních, svérázných a neobvyklých, především ale výtečně fungujících? Ne? Tak to si, milý Watsone, rozhodně poslechněte! Zejména tedy, jak funguje metoda asociací anebo třeba hypnóza. Zatímco Carl – toho Gustava ve svém jméně on nemá zase až tak rád – Jung založil v rodném Švýcarsku svou vlastní analytickou psychologii, zabývající se zejména pochopením lidské psychiky na pozadí světa snů, umění, mytologie, náboženství a filozofie, jeho starší kolega Sigmund Freud, mimochodem o pouhé tři roky mladší než já sám, rakouský psychiatr, původem ovšem z českého Příboru, se zabýval už dříve především takzvanou psychoanalýzou. O téměř dvacet let mladší vědec Jung pro něho znamenal nejinspiračnější prvek jeho vlastního psychoanalytického hnutí.“

A zde Sherlock Holmes významně, vysoko zvedl ukazovák pravé ruky.

„Shodovali se především ve výzkumech v oblasti hysterie, ale Freudova psychoanalýza, zaměřená hlavně na sexuální původ neurózy, Jungovi připadala příliš omezená, stejně jako pojetí komplexu jako určitého sexuálního reziduua z psychických prožitků raného dětství...“

Vypadalo to prostě na delší přednášku, když...

...vtom někdo zaklepal.

„Dále,“ pronesl Holmes nevzrušeně, jako by už kohosi čekal.

Dveře do jejich společného bytu v prvním patře domu 221A na Baker Street se otevřely a vešel jejich starý známý z londýnského centra Scotland Yardu, inspektor Lestrade.

„Dobrý den, doktore, dobrý den, Holmesi, tak co to tady zase pro mne dnes máte?“ pozdravil inspektor a hned šel typicky drmolivě k věci, a dokonce se pokusil o jakýsi vtípek: „Jste mi vzkázal, Holmesi, že si mám připravit želízka, tak jsem tu a mám je, ale koukám, že snad kromě vás a doktora tu nikdo není, takže bych si jako odvedl jednoho z vás nebo snad rovnou oba?! Hehe.“

„Vás poznám vždy už podle zaklepání,“ usedil ho Sherlock Holmes svou záhy rozvážně pronesenou větou.

„Podle zaklepání?“ otevřel Lestrade svoje překvapená ústa.

„Máte takovou typickou razantní dvoutriádu, přičemž ta první je nepatrně slabší druhé, což svědčí o jistých vnitřních rozpacích, a přitom o zjevné potřebě být navenek pokládán za osobu navýsost suverénní...“ začal Holmes opět přednášet či spíše analyzovat, tentokrát formou rozboru věci tak zcela triviální, jakou je přece pro leckoho obyčejné zaklepání.

„To tedy..., Holmesi, co mi to tady...,“ zakoktal se Lestrade, poněkud vyvedený z konceptu, ostatně jak bývalo vždy jeho dobrým zvykem.

„Holmes se právě ve svém nitru zabývá psychologií,“ pronesl Watson nečekaně, až jaksi poněkud posměšně.

„Psycho – co?!“ vyvalil Lestrade veliké vodnaté oči.

„To je taková nauka o lidské duši,“ dodal lékař Watson na vysvětlenou.

„Aha! A přes ni poznáte, kdo zaklepal?“ ušklíbl se Lestrade jízlivě.

Ozvalo se další zaklepání na dveře bytu.

„Tak!“ vykřikl vždy a všim uražený inspektor vítězně. „A mám vás! Tak kdo zaklepal tentokrát? Eh?!“

„Bezespору je to ctihodný londýnský bankéř pan Jessie Jenkins,“ odpověděl Holmes nevzrušeně.

„Co to... co to říkáte?!“ vyvalil ještě více překvapené bulvy Lestrade. A pak se znovu jízlivě uchechtl: „No, a snad nám ke všemu ještě řeknete, že také víte proč, či tedy z jakého důvodu ten pán přichází?“

„Ale jistě,“ zabafal Holmes filozoficky ze své pěnovky. „Přišel nás požádat, abychom vyšetřili, kdo zavraždil jeho ženu Mabel Jenkinsovou. Kdosi ji totiž surově ubodal.“

To bylo moc i na samotného Watsona, který měl už přece jen nějaké zkušenosti s Holmesovými geniálními myšlenkovými pochody, ale tohle...

„Holmes! Vy se překonáváte! To všechno jste vyvodil z obyčejného zaklepání?!“

Ozvalo se zaklepání nové, poněkud naléhavější.

„Dále!“ pronesl Holmes hlasitě.

Do bytu vstoupil plešatý muž střední postavy, nasoukaný do světlého obleku z velmi dobré látky, muž poněkud zaoblené postavy – a také

těžký zlatý řetěz od hodinek, který mu visel z kapsičky, dával tušit člověka dosti movitého.

„Dobrý den, pánové,“ smekl neznámý svůj honosný tvrdák. „Dovolte, abych se představil: jsem Jessie Jenkins...“

„Bankéř?“ ujelo maně Watsonovi.

„Ano!“ zamračil se Jenkins. „Známe se snad, pane?“

„A jdete s vraždou svojí manželky?“ vyhrkl Lestrade.

„Ale jak...?“ vykulil teď pro změnu oči bankéř Jenkins.

„S brutální vraždou,“ vydechl Watson.

Bankéř se zachmuřil a chystal se prchnout, neboť tady cosi nehrálo, když vtom se ze svého hlubokého ušáku od krbu zdvihnul Holmes, který dosud nemohl být novým příchozím spatřen.

„To je v pořádku, pane Jenkinsi,“ pronesl uklidňujícím hlasem. „To já jim o vás řekl. Dovolte, abych vám představil svého společníka doktora Watsona a také pana inspektora Lestrada ze Scotland Yardu.“

Pokračování v příštím čísle

Text: Luboš Y. Koláček

Foto: Thinkstock

Luboš Y. Koláček je spisovatelem a žurnalistou, pravidelně přispívá do časopisu AGE. Je také autorem vítězné povídky soutěže o Cenu České společnosti Sherlocka Holmese 2013, kterou exkluzivně přinášíme na pokračování.

V hlavní roli papír

Quilling nebo také papírový filigrán je výtvarná technika využívající proužků papíru, které jsou stáčeny a formovány do požadovaného tvaru. A víte, že jeho základy sahají až do středověku? Ze záznamů se dozvídáme o umění řeholníků a řeholnic, kteří ze starého a poškozeného papíru dokázali ozdobit nové církevní spisy a jiné předměty. Pokud materiál stáčili, využívali husích brk. Právě používání různých brk a brček pravděpodobně dalo název samotné technice, neboť v několika jazycích (např. v angličtině) se brk označuje právě slovem quill. Zdroj: Wikipedia

Jestliže máte chuť do tvoření a alespoň trochu šikovné ruce, je tato nová rubrika určena právě vám. Pokud budete mít z výsledku radost anebo svým dílkem uděláte dokonce radost svým blízkým, budeme rádi i my. A protože nám Velikonoce klepou na dveře, ukážeme vám, jak si technikou quillingu (stáčených proužků papíru) vyrobit kouzelné jarní přání nebo obrázek.

Co budete potřebovat? Barevné proužky papíru o šířce 4 mm, hřebínek na quilling, PVA lepidlo, pero na quilling nebo špejli, nůžky, přání, barevný papír, papírovou ovečku.

Na výrobu okvětních lístků si slepte polovinu růžového a polovinu fialového proužku kapkou lepidla přes sebe (6x). Na hřebínek si přes tři zoubky přetáhněte připravený proužek a slepte do očka. Začněte od růžového konce.

Pokračujte v obtáčení proužku vždy o jeden zoubek navíc, dokud vám proužek vystačí, a jeho konec pak přilepte u prvního zoubku. Zbytek proužku ustříhněte a hotový lístek sundejte z hřebínku. Stejným způsobem udělejte dalších pět lístků. Velký zelený lístek vyrobíte na hřebínek stejným způsobem ze dvou splených celých proužků.

4

Na střed kytičky si připravte žlutý proužek papíru a pero na quilling (místo pera můžete použít nařiznutou špejli). Do zářezu vložte konec proužku a začněte jej stáčet kolem pera.

5

Po stočení celého proužku ho sundejte, nechte v ruce mírně roztočit, konec proužku slepte a v prstech vytvarujte do tvaru kopečku.

6

Připravené komponenty přilepte na papír. Aby nebyly na přání vidět stopy lepidla kolem lístků, trochu si nejprve naneste vedle na papír, hotový lístek v lepidle namočte a teprve potom jej přeneste na přání. Lepidlo tak bude pouze pod lístkem. Přání můžete dozdobit ovečkami, které jsou přílohou tohoto jarního vydání AGE.

7

Všechny komponenty potřebné pro výrobu tohoto přání můžete jednoduše objednat na e-shopu www.optys.cz. Celý fotopostup a video pro další kreativní tvoření s hřebínkem najdete také na www.vytvarny-kurz.cz.

Hezké jaro!

Vaše redakce AGE a kreativní OPTYS

Markéta Vostrá (47) se zabývá již přes pětadvacet let výkladem tarotu a psychologickou astrologií. Je autorkou několika knížek, například Kouzelný krasohled, Vostrá dračí stezka, Vostrá škola života a Znamení v nás. V současnosti připravuje publikaci Dvanáct tváří Luny. S jejími články jste se také mohli setkávat v časopisech Astro, Meduňka nebo Perfect Woman.

www.marketa-tarot.cz

Zákony vesmíru fungují: CO DÁME, TO DOSTANEME

Minulý rok je definitivně za námi a je potřeba se plně soustředit na výzvy a možnosti toho letošního. Měsíc březen nám přinesl možnost dokončit vše, co se započalo v loňském březnu. S jarní rovnodenností Slunce vstoupilo ze znamení Ryb do znamení Berana. Co nám tedy astrologické jaro přináší?

Duben přeje novým projektům

V oblasti komunikace, obchodu a financí probíhá děj velmi skrytě. Mohou se k nám dostávat rozporuplné informace plné spíše domněnek než reálných faktů. Kvalita času se mění 8. dubna, kdy příliv energie oddělí neproduktivní a vyčerpané od nosného a perspektivního. Obchody se začínají hýbat a je čas na nové projekty, navazování kontaktů a vydávání se na průzkum. 24. dubna se tato dynamická energie ustálí a je potřeba klidu a času, aby nové mohlo v našem životě zakořenit.

Muži se mohou cítit „v pasti“

V oblasti vztahů přetrvává u mužské části populace dlouhodobá tendence započatá již 8. 12. 2013. Muži se mohou cítit bez energie či „jako v pasti“. Do vědomí vplouvá mnoho potlačeného z oblasti emocí a mnozí mohou pociťovat silnou potřebu nechat všechno být a odstěhovat se co možná nejdál. Tyto lehce poraženecké nálady samozřejmě nevyřeší razantní řez, a to hlavně proto, že se nelze oddělit sám od sebe. Kvalita času přeje zpracování mnoha potlačených emocí i připuštění si vlastní citlivosti i mnoha citových ran.

přát introspekci, práci s podvědomou složkou. Sny mohou přinášet silné výpovědi o stavu částí bytosti skrytých ve stínu.

Nezapomeňme, že každý jsme originál

Planeta Jupiter se nadále pohybuje znamením Raka. V popředí jsou tedy témata rodiny, dětí i vlastní citovosti. Saturn pokračuje svou pouť znamením Štíra. Tato energie nás nutí k úklidu ve sklepeních vlastní bytosti. Na povrch může vyplouvat mnoho těžkého a složitého, i třeba připuštění si toho, kolik temnoty, která nás obklopuje, vychází z nás samých.

Ženám jako by narostla křídla

Ženy jsou na tom o poznání lépe. Tím, že svou citovost většinou neutlačují, nýbrž prožívají, mohou mít až do 6. dubna pocit narůstajících křídel, přílivu energie, chuti plánovat budoucnost i mnoho vizí, které se začnou v tomto roce naplňovat. Od 7. dubna se tato vířící energie zklidní a v rámci vnitřního počasí se z výšin půjde naopak do hlubin sebe samé. Čas začne

Tyto vlivy reagují s naší vlastní energetickou dispozicí, a prožívání je tedy samozřejmě velmi individuální. Takže nezapomínejme na to, že jakou energii světu dáme, takovou dostaneme.

Text: Markéta Vostrá

Foto: Thinkstock

Jedinečná osvědčená didaktická pomůcka pro podporu finanční gramotnosti

nejen dětí na nižším stupni základních škol

HRA NA OBCHOD

Hravá a zábavná forma výuky – svět obchodu v krabici naučí orientaci a manipulaci s penězi, pomůže pochopit příjmy a výdaje a připraví na reálnou hodnotu peněz v životě.

Hlavní využití:

matematika – základní operace, tvary a čísla, slovní úlohy, získávání povědomí o financích počítáním s dětskými penězi

Další využití kartiček:

český jazyk – výuka abecedy, sestavování rozhovoru, sloh, rody podstatných jmen, skloňování atd.

prvouka a přírodověda – živá a neživá příroda, profese, zdravá výživa

cizí jazyk – slovíčka, jednoduché rozhovory

výtvarná nebo pracovní výchova – tvoření dalších kartiček malováním, nalepováním, návrhy vlastních peněz

*Všeestranná hra nejen pro ZŠ,
ale i pro seniory a jazykové školy*

Hra obsahuje

- papírové dětské peníze (bankovky a laminované mince)
- 80–100 karet se zbožím (podle varianty hry)
- 20 karet s připravenými úkoly
- početní bloček
- tabulku vzdálenosti měst

Obj. číslo	Varianta
4285	* Hra na obchod pro 1. a 2. třídu
4291	* Hra na obchod pro 3. až 5. třídu
4292	Hra na obchod pro veřejnost

*** ZŠ mohou uplatnit množstevní slevy,
více informací na webových stránkách,
e-mailu nebo telefonním čísle.**

OPTYS, spol. s r. o.
U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice
tel.: +420 553 777 392, e-mail: skola@optys.cz

www.optys.cz

www.hranaobchod.cz

395 Kč
s DPH

20
metodických
pokynů pro ZŠ
ZDARMA

kreativ OPTYS

Ozdobit byt, vyrobit přáníčko,
připravit originální oslavu!
NIKDY TO NEBYLO JEDNODUŠŠÍ!

PAPÍROVÉ VÝŘEZY
jsou tu právě pro Vás!

Dozdobit, nalepit, pověsit...
A je to hotovo!

Inspirujte se na
www.vytvarny-kurz.cz
nebo navštivte naše prodejny,
kde Vám rádi poradí.

Výřezy objednávejte na
www.optys.cz

OPTYS, spol. s r. o.
U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice
tel.: +420 553 777 392, e-mail: skola@optys.cz

OPTYS®
VŽDY O KROK NAPŘED